



## Besluit omgevingsvergunning

<b>Aanvraagnummer:</b>	OLO-1959925
<b>Aanvrager:</b>	Duurzame Energieproductie Exloërmond B.V. 1e Exloërmond 122, 9573 PG 1e Exloërmond
<b>Correspondentieadres:</b>	1e Exloërmond 122 9573 PG 1e Exloërmond
<b>Locatie:</b>	Diverse kadastrale percelen
<b>Onderwerp:</b>	Omgevingsvergunning ex artikel 2.1, eerste lid onder a en e van de Wabo
<b>Datum:</b>	22 september 2016
<b>Status:</b>	Definitief



## INHOUDSOPGAVE

1.	PROCEDURELE ASPECTEN .....	4
1.1.	Gegevens aanvrager .....	4
1.2.	Projectbeschrijving .....	4
1.3.	Omschrijving van de aanvraag .....	5
1.4.	Huidige vergunnings situatie .....	5
1.5.	Volledigheid van de aanvraag .....	6
1.6.	Formele en procedurele aspecten .....	6
1.7.	Verklaring van geen bedenkingen .....	8
1.8.	Advies over de aanvraag .....	8
1.9.	Zienswijzen .....	9
1.10.	Wijzigingen ten opzichte van de ontwerpvergunning .....	9
2.	SAMENHANG MET OVERIGE WET- EN REGELGEVING .....	12
2.1.	Activiteitenbesluit milieubeheer .....	12
2.2.	Milieueffectrapportage .....	12
3.	OVERWEGINGEN MILIEU .....	15
3.1.	Toetsingskader .....	15
3.2.	Afvalstoffen .....	16
3.3.	Bodem .....	18
3.4.	Energie .....	19
3.5.	Externe Veiligheid .....	20
3.6.	Geluid .....	22
3.7.	Trillingen .....	25
3.8.	Slagschaduw .....	25
3.9.	Licht(schittering) .....	27
3.10.	Geur .....	27
3.11.	Lucht .....	27
3.12.	Verruimde reikwijdte .....	28
3.13.	Monitoring .....	28
4.	OVERWEGINGEN BOUWEN .....	29
4.1.	Rijksinpassingsplan De Drentse Monden en Oostermoer .....	29
4.2.	Welstand .....	29
4.3.	Bouwbesluit 2012 .....	30
4.4.	Brandveiligheid .....	30



4.5. Bouwverordening .....	30
5. BESLUIT .....	31
BIJLAGE 1 VOORSCHRIFTEN.....	34
BIJLAGE 2 BEGRIPSBEPALINGEN.....	38
BIJLAGE 3 ADVIES .....	39



## 1. PROCEDURELE ASPECTEN

### 1.1. Gegevens aanvrager

Op 17 september 2015 is door Pondera Consult B.V. namens Duurzame Energieproductie Exloërmond B.V., gevestigd aan de 1e Exloërmond 122 te Exloërmond, een aanvraag ingediend op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna ook: Wabo) voor het oprichten en in werking hebben van één windturbine voor de productie van elektrische energie. Deze aanvraag beschouwen wij tevens als een melding op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

De aanvraag is ontvangen door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Borger-Odoorn op 17 september 2015. De ontvangst van de aanvraag is bekend gemaakt op 12 oktober 2015.

### 1.2. Projectbeschrijving

De aanvraag is ingediend als onderdeel van een windturbinepark bestaande uit een 50-tal windturbines in de gemeenten Borger-Odoorn en Aa en Hunze. Het totale vermogen van het windpark is afhankelijk van het nog te selecteren windturbinetype maar wordt thans voorzien op circa 150 MW. De windturbines worden geplaatst in het gebied tussen de grens met de provincie Groningen in het noordoosten, de N378 in het zuiden en de lijn De Hilde / Gasselteboerveen ten westen. Het project is bekend als 'Windpark De Drentse Monden – Oostermoer. Het windpark zal zijn opgedeeld in een viertal inrichtingen waarvoor separaat vergunning is gevraagd.

Onderhavige aanvraag heeft betrekking op de inrichting cluster Duurzame Energieproductie Exloërmond (ofwel "cluster DEE"). De inrichting betreft één windturbine welke is gelegen tussen de grens met de provincie Groningen ten noordoosten en de lijn Buinerveen - Gasselternijveen ten zuidwesten op circa 630 meter ten westen van de weg N379.

Deze aanvraag voor deelgebied cluster DEE is van toepassing op de gronden kadastraal bekend gemeente Borger-Odoorn, sectie R, nummers 744 en 745 en op RD-coördinaten  $x=25446.0$  en  $y=555711.0$  (DEE/RH-3.1).

De aanvraag betreft de realisatie van een windturbine passend binnen een gegeven bandbreedte. Er wordt daartoe in de aanvraag een bandbreedte gegeven van de maximale en de minimale turbineafmetingen, de maximale afmetingen van de fundering en het opgesteld vermogen. De minimale en maximale turbineafmetingen bedragen voor wat betreft de ashoogte respectievelijk 119 meter en 145 meter. De rotordiameter bedraagt respectievelijk 112 meter en 131 meter. De maximale fundatiebreedte bedraagt 26 meter. Een selectie van het definitief te realiseren windturbinetype vindt later plaats op basis van de vergunde bandbreedte. Het opgesteld vermogen zal liggen tussen 2,3 en 4,2 MW.

Een uitgebreide projectbeschrijving is opgenomen in de aanvraag.

Gelet op bovenstaande omschrijving wordt vergunning gevraagd voor de volgende in de Wabo omschreven activiteiten:

- Het (ver)bouwen van een bouwwerk;



- Het oprichten en in werking hebben van een inrichting.

Gelet op het feit, dat door de aanvrager op 14 september 2015 een separate ontheffing is aangevraagd in het kader van de Flora- en faunawet (ontvangen door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland op 14 september 2015) alsmede op 14 september 2015 een aanvraag om vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (ontvangen door Gedeputeerde Staten van Drenthe op 14 september 2015) is aangevraagd, haken deze toestemmingsstelsels niet aan bij de onderhavige omgevingsvergunningaanvraag.

Voor het overige is geen sprake van aanhaakplichten op basis van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe.

### **1.3. Omschrijving van de aanvraag**

De aanvraag bestaat uit de volgende delen:

- Aanvraagformulier met OLO nummer 1959925
- Bijlage 0 aanbiedingsbrief Wabo Cluster DEE, d.d. 19 september 2015
- Bijlage 1- Cluster DEE - toelichting - definitief, d.d. 6 september 2015
- Bijlage 2\_1 A0-3112361A, d.d. 2 september 2015
- Bijlage 2\_2 A0-3112362A blad 2, d.d. 2 september 2015
- Bijlage 2\_3 A3-3112347A blad 1, d.d. 2 september 2015
- Bijlage 2\_4 A0-3112330A blad 1, d.d. 2 september 2015
- Bijlage 3 AS WP DDM-OM cluster DEE, d.d. 5 september 2015
- Bijlage 4\_1 Rapport Externe Veiligheid, d.d. 13 juli 2015
- Bijlage 4\_2 Max effecten EV WP DDMOM, d.d. 11 augustus 2015
- Bijlage 5\_1 MER DDMOM versie 20150911, d.d. 8 september 2015
- Bijlage 5\_2 MER DDMOM Bijlagen 0 tm 11, d.d. 8 september 2015
- Bijlage 5\_3 MER DDMOM Bijlagen 12 tm 23, d.d. 8 september 2015
- Bijlage 6\_1 ArcheoPro Rapport 20150904, d.d. 4 september 2015
- Bijlage 6\_2 ArcheoPro booronderzoek, d.d. 4 september 2015
- Bijlage 6\_3 ArcheoPro kart\_booronderzoek, d.d. 20 augustus 2015
- Bijlage 7 Machtiging De Drentse Monden, d.d. 11 mei 2015

In aanvulling op de aanvraag zijn de volgende aanvullingen ingediend op 28 januari 2016:

- 2015 12 18 Aanvulling MER WP DDM-OM, d.d. 18 december 2015
- 2016 01 28 aanvulling Wabo Cluster DEE, d.d. 8 januari 2016

### **1.4. Huidige vergunnings situatie**

De aanvraag heeft betrekking op de oprichting en het in werking hebben van een nieuwe inrichting. Er is nog niet eerder een omgevingsvergunning milieu of bouwen verleend of een melding in het kader van het Activiteitenbesluit milieubeheer ingediend voor de betrokken inrichting.



### 1.5. Volledigheid van de aanvraag

De aanvraag is getoetst aan de indieningsvereisten uit de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor) en op inhoud beoordeeld. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van de gevolgen van de activiteit op de fysieke leefomgeving. De aanvraag is dan ook in behandeling genomen.

Volgens artikel 2.7, eerste lid, van de Wabo, dient de aanvrager ervoor zorg te dragen dat een aanvraag betrekking heeft op alle in artikel 2.1 van de Wabo genoemde vergunningplichtige aspecten van de voorgenenomen activiteit. Gebleken is dat alle onlosmakelijke onderdelen zijn aangevraagd.

### 1.6. Formele en procedurele aspecten

#### *Bevoegdheid*

In artikel 9b, lid 1, onder a, van de Elektriciteitswet 1998 is bepaald dat op de besluitvorming voor een project als het onderhavige de rijkscoördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.35, lid 1, onder c, van de Wet ruimtelijke ordening (hierna ook: Wro) van toepassing is. De minister van Economische Zaken is hierbij aangewezen als coördinerende instantie in de zin van artikel 3.35, lid 3, van de Wro. De rijkscoördinatieregeling maakt een gecoördineerde voorbereiding van de voor de verwezenlijking van het project benodigde uitvoeringsbesluiten mogelijk, in dit geval het rijksinpassingsplan en de vereiste omgevingsvergunningen (artikel 3.35, lid 1, Wro). De onderhavige aanvraag is ingediend in het kader van rijksinpassingsplan De Drentse Monden en Oostermoer (hierna: inpassingsplan) en kan worden aangemerkt als een aanvraag als bedoeld in artikel 3.35, lid 1, onder b, van de Wro.

In lijn hiermee heeft de aanvraag geen betrekking op de activiteit planologisch afwijken (artikel 2.1, lid 1, onder c, Wabo, maar alleen op het bouwen (artikel 2.1, lid 1, onder a, Wabo) en het oprichten van een inrichting (artikel 2.1, lid 1, onder e, Wabo). De aangevraagde activiteiten vallen voor wat betreft het aspect milieu onder categorie 20.1, onder a, sub 1°, onderdeel C, van bijlage I bij het Besluit omgevingsrecht (hierna: Bor) en ook voor wat betreft de activiteit bouwen is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Borger-Odoorn het primair aangewezen bevoegd gezag.

Voor het in behandeling nemen van onderhavige aanvraag heb ik, de minister van Economische Zaken, overeenkomstig artikel 3.35, lid 3, van de Wro, de medewerking gevorderd van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Borger-Odoorn en gevraagd om uiterlijk op 24 november 2015 te beslissen.

Op 4 november 2015 heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Borger-Odoorn besloten tot verlenging van de beslistermijn. Dit besluit is bekend gemaakt op 9 november 2015. Het college heeft evenwel niet beslist binnen de aangegeven termijn.

Om die reden hebben wij, de ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu krachtens de ons op grond van het bepaalde in artikel 3.36, lid 1, van de Wro toegekende bevoegdheid onderhavige beslissing genomen. Op 16 december 2015 hebben wij aan het college aangekondigd om de bevoegdheid om een beslissing te nemen op onderhavige aanvraag over te nemen.



Overeenkomstig artikel 3.36, lid 1, tweede volzin, van de Wro is hierover op 27 november 2015 telefonisch contact geweest tussen de heer drs. J.M.C. Smallenbroek (directeur Energie en Omgeving) en de heer F. Buijtelaar (wethouder gemeente Borger-Odoorn).

#### *Vergunningplicht*

Blijkens categorie 20.1, onder a, sub 1°, onderdeel C, van bijlage I bij het Bor is voor wat betreft het aspect milieu in beginsel geen sprake van een vergunningplicht, maar van een situatie waarop artikel 2.1, lid 3, van de Wabo van toepassing is. Bij de mededeling als bedoeld in artikel 7.16, lid 1, van de Wet milieubeheer (Wm) heeft de initiatiefnemer evenwel verklaard dat een milieueffectrapport zal worden opgesteld (artikel 7.16, lid 3, Wm). Om die reden is artikel 7.18 onder b, van de Wm van toepassing en valt de met onderhavige aanvraag voorgenomen activiteit, gelet op artikel 2.2a, lid 1, onder a, van het Bor, niet onder artikel 2.1, lid 1, onder i, van de Wabo, maar is, ingevolge bijlage 1, onderdeel B, artikel 1, onder b, van het Bor, onderhavige activiteit vergunningplichtig in de zin van artikel 2.1, lid 1, onder e, van de Wabo.

Nu zich geen van de situaties voordoet als bedoeld in bijlage 2 bij het Bor is verder sprake van een vergunningplicht op grond van artikel 2.1, lid 1, onder a, van de Wabo.

Op grond van artikel 47a van de Natuurbeschermingswet 1998 is sprake van een zogenaamde aanhaakplicht op het moment dat een aanvraag om omgevingsvergunning wordt ingediend, tenzij voor het project al eerder een separate aanvraag om vergunning of ontheffing in de zin van de Natuurbeschermingswet 1998 is aangevraagd. Dat is in de onderhavige situatie het geval. Door de aanvrager is op 14 september 2015 een separate ontheffing aangevraagd in het kader van de Flora- en faunawet (ontvangen door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland op 14 september 2015). Op 14 september 2015 is een aanvraag om vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 ingediend (ontvangen door Gedeputeerde Staten van Drenthe op 14 september 2015).

#### *Procedure*

Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is in combinatie met artikel 3.31 van de Wro van toepassing op de voorbereiding van de besluiten die onder de Rijkscoördinatieregeling vallen. Dat betekent onder andere dat de besluiten de uniforme openbare voorbereidingsprocedure doorlopen. Dit geldt ook voor besluiten waarvoor zonder rijkscoördinatieregeling afdeling 3.4 van de Awb niet van toepassing zou zijn. De procedure behelst onder meer dat van een besluit eerst een ontwerp ter inzage wordt gelegd, voordat een definitief besluit wordt genomen.

In de rijkscoördinatieregeling is eveneens bepaald dat de aangewezen minister voor alle besluiten gezamenlijk toepassing kan geven aan de artikelen 3:11, eerste lid en 3:12 van de Awb. Dat wil in dit geval zeggen dat de Minister van Economische zaken zorg draagt voor kennisgeving en ter inzagelegging van de besluiten die nodig zijn voor windpark De Drentse Monden en Oostermoer.

#### *Crisis- en herstelwet*

Gelet op het feit dat er sprake is van 'ontwikkeling en verwezenlijking van werken en gebieden krachtens afdeling 3.5 Wro' is afdeling 2 van de Crisis- en Herstelwet van toepassing. Dit op grond van het bepaalde in artikel 1.1., eerste lid, onder a in samenhang met artikel 1.2 en 2.1 van bijlage I bij de Crisis- en Herstelwet.



Dit brengt onder meer met zich mee dat:

- de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State een termijn van 6 maanden na afloop van de beroepstermijn heeft voor het doen van een uitspraak op een beroep;
- dat een niet tot de centrale overheid behorende rechtspersoon die krachtens het publiekrecht is ingesteld of bestuursorgaan niet tegen het besluit in beroep kan gaan;
- dat een beroepschrift niet-ontvankelijk is als het niet meteen de gronden van beroep bevat (het indienen van een pro forma beroepschrift is niet mogelijk).

In artikel 7o, lid 1, van het Besluit uitvoering Crisis- en Herstelwet is bepaald, dat aan de gronden voor de realisering van Windpark De Drentse Monden en Oostermoer een voorlopige bestemming van maximaal 30 jaar kan worden toegekend voor het bouwen en in werking hebben van de windturbines, mits deze wordt vastgesteld uiterlijk vijf jaar na inwerkingtreding van (dit onderdeel van) het besluit.

In het inpassingsplan is een voorlopige bestemming toegekend aan de locaties waar de windturbines zijn voorzien voor een periode van 30 jaar. Derhalve dient deze omgevingsvergunning eveneens te worden verleend voor een periode van 30 jaar.

#### **1.7. Verklaring van geen bedenkingen**

Aangezien sprake is van een inpassingsplan, is er geen sprake van een vergunning in de zin van artikel 2.1, lid 1, onder c, van de Wabo. Om die reden is geen verklaring van geen bedenkingen gevraagd van de gemeenteraad.

#### **1.8. Advies over de aanvraag**

In het kader van dit project is de commissie welstand van de gemeente Borger-Odoorn verzocht advies uit te brengen. De commissie van de gemeente Borger-Odoorn heeft advies uitgebracht ten aanzien van de deelgebieden cluster DEE, Raedthuys en DEE. Dit advies is als bijlage bij dit besluit gevoegd. Onderstaand worden de voor dit deelgebied relevante beoordelingen behandeld.

In algemene zin wordt de inpassing langs bestaande lintstructuren door de commissie van de gemeente Borger-Odoorn als een te grafisch werkstuk beoordeeld en worden onderlinge verschillen in de opstelling niet wenselijk geacht.

In de uitwerking voor deelgebied cluster DEE spreekt de adviescommissie zich uit voor plaatsing van hetzelfde type windturbine in met elkaar samenhangende lijnopstellingen. De windturbine in het noordelijke deel nr. DEE/RH3.1 voldoet volgens de adviescommissie niet aan redelijke eisen van welstand, daar een afdoende visuele samenhang ontbreekt met de rij RH3.2 t/m 3.6.

De commissie welstand merkt in algemene zin nog op dat de omgevingsvergunningaanvraag niet ontvankelijk is omdat het bandbreedte model kan leiden tot verschillen in de opstelling.

Naar aanleiding van bovengenoemde beoordelingsaspecten merken wij het volgende op.





De geschikte gebieden voor grootschalige windenergie zijn door het Rijk na overleg met de provincies vastgelegd in een structuurvisie (Structuurvisie Windenergie op Land). Het doel van de structuurvisie is om ruimte te reserveren zodat tenminste 6.000 MW voor windenergie op land voor 2020 kan worden gerealiseerd. In de structuurvisie zijn gebieden opgenomen voor windparken groter dan 100 MW, waarvoor het Rijk bevoegd gezag is. Onderhavig projectgebied is een van deze locaties.

In het inpassingsplan wordt integraal de situering van de windturbines van het voorkeursalternatief (VKA) uit het MER vastgelegd. Het inpassingsplan is het toetsingskader voor het bouw- en gebruiksdeel van de te verlenen omgevingsvergunningen. Bij de (bestuurlijke) keuze van het VKA is het advies van het College van Rijksadviseurs op het aspect landschappelijke inpassing (opstellingsprincipe) reeds meegewogen.

Gezien het feit dat met dit windpark invulling wordt gegeven aan de klimaatdoelstellingen (maatschappelijk belang) zoals vastgelegd in de Structuurvisie Windenergie op Land en het Nationaal Energieakkoord en ook reeds uitvoering is gegeven aan een gedegen afweging van belangen ten aanzien van onder andere positionering en landschappelijke inpassing zijn wij van oordeel dat een afwijking van het welstandsadvies op dit punt is gerechtvaardigd.

Wat betreft toepassing van hetzelfde type windturbine in een samenhangende lijnopstelling achten wij het relevant dat de hoofdvorm en de afmetingen zijn vastgelegd in de verleende vergunning. Het inpassingsplan ziet reeds toe op onderlinge samenhang door realisatie van hetzelfde type windturbine per lijnopstelling. Windturbine nr. DEE/RH3.1 wordt op grond van het inpassingsplan in samenhang met de noordelijke lijn RH3.2 t/m 3.6 als één lijnopstelling beschouwd.

### **1.9. Zienswijzen**

Naar aanleiding van de publicatie van de kennisgeving en de terinzagelegging van de ontwerpbesluiten van de eerste fase voor het windpark De Drentse Monden en Oostermoer zijn zienswijzen over de ontwerpbesluiten naar voren gebracht. In de nota van beantwoording zijn zowel de zienswijzen behandeld die betrekking hebben op alle ontwerpbesluiten als de zienswijzen die inrichting specifiek zijn.

De nota van beantwoording maakt, voor zover de zienswijzen zich richten tegen het ontwerp van onderhavig besluit, onderdeel uit van het besluit. In de nota van beantwoording is aangegeven of de zienswijzen aanleiding geven om het onderhavige besluit aan te passen.

### **1.10. Wijzigingen ten opzichte van de ontwerpvergunning**

In de beschikking zijn ten opzichte van de ontwerpbeschikking een aantal wijzigingen aangebracht. Deze wijzigingen zijn onderstaand nader toegelicht en/of opgenomen in de nota van beantwoording.

#### *1. Crisis-en herstelwet*

In paragraaf 1.6 een korte beschrijving opgenomen met betrekking tot de doorwerking van de Crisis-en herstelwet op de procedure.

#### *2. Toetsingsadvies Commissie m.e.r.*



In paragraaf 2.2 is het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. van 9 juni 2016 toegelicht.

### *3. Obstakelverlichting*

Paragraaf 3.9, welke onder ander betrekking heeft op obstakelverlichting, is aangepast. In overleg met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en Inspectie voor de Leefomgeving en Transport is door initiatiefnemer een verlichtingsplan opgesteld. Realisatie is geborgd door middel van het inpassingsplan.

### *4. Monitoring*

In paragraaf 3.13 is nader onderbouwd waarom in de vergunning geen voorschriften zijn opgenomen ten aanzien van monitoring van geluid.

### *5. Inrichting in werking conform aanvraag*

In hoofdstuk 1 van bijlage 1 (voorschriften) is opgenomen dat de inrichting alleen in werking mag zijn overeenkomstig de voorschriften alsmede de beschrijving in de vergunningaanvraag en daarbij behorende bescheiden. De voorschriften prevaleren daarbij boven de aanvraag.

### *6. Effectbeoordeling geluid, slagschaduw en externe veiligheid*

In het akoestisch rapport bij de aanvraag en in de aanvulling op de aanvraag is vermeld dat het definitieve windturbintype nog niet bekend is. In het akoestisch rapport is uitgegaan van een akoestisch worst case windturbintype. Dit in de zin dat na de keuze voor het uiteindelijke definitieve windturbintype de inrichting, zo wordt in het akoestisch rapport en in de aanvulling op de aanvraag aangegeven, geen grotere geluidbelasting op de omliggende woningen van derden zal veroorzaken dan in het akoestisch rapport is berekend.

Gelet op het feit dat het akoestisch rapport en de aanvulling op de aanvraag deel uitmaken van de vergunning is hiermee gewaarborgd dat, indien het definitieve windturbintype bekend is, de geluidbelasting op de omgeving met dit type turbine niet groter zal zijn dan is aangevraagd. Voor de goede orde zij hierbij vermeld dat de aanvraag voldoet aan de relevante geldende geluidgrenswaarden uit het Activiteitenbesluit milieubeheer.

In de aanvraag is in tabel 5.1 evenwel aangegeven dat uiterlijk 3 weken voor de start van de bouw, bij het bekend zijn van het definitieve windturbintype, door de vergunninghouder, een 'Effectbeoordeling geluid, slagschaduw en externe veiligheid voor definitieve turbine' aan het bevoegd gezag zal worden aangeboden. In de aanvulling op de aanvraag is aangegeven dat de effectbeoordeling geluid in de vorm van een rapportage zal geschieden.

Omwille van de eenduidigheid en gelet op de diverse zienswijzen op dit punt is voorschrift 3.3 ten opzichte van de ontwerp omgevingsvergunning aangevuld. Door deze aanvulling is nu ook via de voorschriften geborgd, dat vergunninghouder voorafgaande aan de bouw een totaalrapportage dan wel één of meer separate rapportages met de resultaten van het uitgevoerde onderzoek naar de effecten vanwege het definitieve windturbintype op de omgeving voor de aspecten geluid, slagschaduw en externe veiligheid moet overleggen aan het bevoegd gezag. Daarmee kan nog voorafgaande aan de bouw inzichtelijk worden gemaakt, dat aan de geldende normen uit het Activiteitenbesluit voor deze milieuaspecten wordt voldaan.



### *7. Lijnopstelling*

Naar aanleiding van de zienswijzen op dit punt is in hoofdstuk 3 van de voorschriften voor de duidelijkheid voorschrift 3.5 toegevoegd op grond waarvan het aanzicht van de windturbines per lijnopstelling hetzelfde dient te zijn. Dit voorschrift is overeenkomstig het inpassingsplan.

### *8. Advies*

Het advies ten aanzien van welstand is voor de volledigheid toegevoegd als bijlage bij dit besluit.



## 2. SAMENHANG MET OVERIGE WET- EN REGELGEVING

### 2.1. Activiteitenbesluit milieubeheer

In het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn voor bepaalde activiteiten die binnen inrichtingen plaats kunnen vinden, algemene regels opgenomen. In dat geval hebben de voorschriften uit het Activiteitenbesluit en de bijbehorende Activiteitenregeling rechtstreekse werking voor de betrokken activiteiten en mag er op het betreffende onderdeel geen voorschrift meer worden opgenomen in de omgevingsvergunning. In de omgevingsvergunning mag van het Activiteitenbesluit worden afgeweken voor zover dat in het Activiteitenbesluit is aangegeven.

De inrichting waarvoor vergunning is aangevraagd, wordt aangemerkt als een zogenoemde type C inrichting. In de aanvraag zijn activiteiten opgenomen die vallen onder de rechtstreekse werkingssfeer van het Activiteitenbesluit. Dit houdt in dat moet worden voldaan aan de volgende bepalingen uit het Activiteitenbesluit en de bijbehorende Activiteitenregeling:

- Paragraaf 3.1.3 Lozen van hemelwater, dat niet afkomstig is van een bodembeschermende voorziening;
- Paragraaf 3.2.3 In werking hebben van een windturbine.

Voor het overige is per hoofdstuk dan wel afdeling aangegeven of deze op een type C inrichting van toepassing is. Dit betekent dat ook hoofdstuk 1, afdeling 2.1 tot en met 2.4, 2.10 en 2.11 van hoofdstuk 2 en de overgangsbepalingen uit hoofdstuk 6 van het Activiteitenbesluit van toepassing kunnen zijn.

De voorschriften die in deze vergunning zijn opgenomen zijn die voorschriften voor aspecten en activiteiten die niet zijn geregeld in het Activiteitenbesluit en de bijbehorende Activiteitenregeling. Het bevoegd gezag kan voor bepaalde in het Activiteitenbesluit genoemde activiteiten aanvullende maatwerkvoorschriften vaststellen voor zover die mogelijkheid in het Activiteitenbesluit is aangegeven. In onderhavige vergunning zijn geen maatwerkvoorschriften opgenomen.

### 2.2. Milieueffectrapportage

#### *Algemeen*

De voorgenomen activiteit valt onder categorie 22.2, bijlage D van het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.). Dit betekent dat het bevoegd gezag, gelet op artikel 2, lid 5, onder b, van het Besluit m.e.r., op grond van de in bijlage III bij de EEG richtlijn 85/337/EEG (gewijzigd bij richtlijn 97/11/EG en richtlijn 2003/35/EG) genoemde criteria, toepassing moeten geven aan een m.e.r. beoordeling als bedoeld in artikel 7.16 t/m 7.19 van de Wet milieubeheer als niet kan worden uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben.

Zoals aangegeven heeft de initiatiefnemer ervoor gekozen om een milieueffectrapport op te stellen. In het kader van de rijkscoördinatie-regeling worden de procedures voor de project- en plan-m.e.r. gecombineerd en gelijktijdig doorlopen. Het MER moet voldoen aan de artikelen 7.7 (inhoud plan-MER) en artikel 7.23 (inhoud besluit-MER ofwel project-MER) van de Wet milieubeheer.



### *Totstandkoming gecombineerde MER*

Het MER is bedoeld om de gevolgen van de voorgenomen activiteiten inzichtelijk te maken. Gelijktijdig met de aanvraag is het MER ontvangen. Deze maakt, samen met de aanvulling op het MER, onderdeel uit van de aanvraag voor omgevingsvergunning. De procedure als bedoeld in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer is doorlopen.

De rijkscoördinatieregeling is van toepassing op de besluitvorming voor windpark De Drentse Monden - Oostermoer, aangezien sprake is van een productie-installatie voor de opwekking van duurzame elektriciteit met behulp van windenergie met een capaciteit van ten minste 100 MW. Deze omgevingsvergunning valt dan ook binnen de reikwijdte van de rijkscoördinatieregeling.

Het bevoegde gezag heeft een openbare kennisgeving gedaan van dit voornemen in de Staatscourant van 23 juni 2011 (De Drentse Monden; Staatscourant nr. 2011/11122) en in de Staatscourant van 19 januari 2012 (Oostermoer in samenhang met De Drentse Monden; Staatscourant nr. 2012/1122).

De concept Notities reikwijdte en detail(niveau) zijn ter inzage gelegd en er bestond de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen. Dit heeft plaatsgevonden van 24 juni tot en met 4 augustus 2011 (De Drentse Monden) en van 20 januari tot en met 1 maart 2012 (Oostermoer in samenhang met De Drentse Monden).

Het bevoegd gezag raadpleegt de wettelijke adviseurs en de overheidsorganen, zoals gemeenten en provincie die bij de voorbereiding van het plan moeten worden betrokken, over de inhoud (reikwijdte en het detailniveau) van het MER. Het raadplegen van de Commissie voor de m.e.r. is in deze fase niet verplicht en is in dit geval vrijwillig gedaan. De adviezen van de Commissie zijn verschenen op 20 september 2011 en 29 maart 2012.

Het bevoegd gezag heeft op 1 mei 2015 de definitieve Notitie reikwijdte en detailniveau vastgesteld, waarbij de zienswijzen en opmerkingen vanuit de geraadpleegde bestuursorganen zijn meegenomen. In een nota van beantwoording is aangegeven welke zienswijzen en opmerkingen op welke wijze zijn verwerkt in de definitieve Notitie reikwijdte en detailniveau.

Op basis van deze definitieve notitie is de gecombineerde plan- en project-MER opgesteld welke onderdeel uitmaakt van deze aanvraag.

### *Opzet MER*

In de hoofdstukken 6, (geluid), 7 (slagschaduw), 11 (waterhuishouding en bodem), 12 (veiligheid) en 14 (emissies) zijn de milieueffecten van de ontwikkeling beschreven. Verder is ingegaan op de aspecten natuur (hoofdstuk 8), landschap (hoofdstuk 9) en cultuurhistorie en archeologie (hoofdstuk 10). Onderzoek naar de diverse (milieu)aspecten heeft plaatsgevonden voor de verschillende alternatieven.

In hoofdstuk 17 is een beoordeling van het definitieve voorkeursalternatief opgenomen. Daarbij zijn de milieueffecten als gevolg van het definitieve voorkeursalternatief beoordeeld. Uit deze beoordeling blijkt dat op diverse aspecten, zoals geluid en slagschaduw, sprake is van normoverschrijding waardoor mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. In hoofdstuk 17 wordt beschreven op welke



wijze het voorkeursalternatief is geoptimaliseerd waardoor negatieve milieuaspecten zoveel mogelijk worden beperkt en er wordt voldaan aan de van toepassing zijnde artikelen uit het Activiteitenbesluit en de bijbehorende Activiteitenregeling.

Uit de uitgevoerde onderzoeken blijkt dat de aangevraagde oprichting en in werking zijn van de inrichting, door toepassing van het voorkeursalternatief en met toepassing van (mitigerende) maatregelen, niet zorgt voor significante negatieve effecten op de omgeving en de omgevingsvergunning kan worden verleend. Voor een nadere inhoudelijke beschouwing van de milieuaspecten wordt overigens verwezen naar de overwegingen milieu zoals opgenomen in hoofdstuk 3 van onderhavig document.

Volledigheidshalve wordt nogmaals opgemerkt dat reeds een ontheffing in het kader van Flora- en faunawet en een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is aangevraagd. Deze aspecten worden in het kader van deze vergunningaanvraag dan ook niet nader beschouwd.

#### *Tussentijds advies Commissie m.e.r.*

De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft op 18 november 2015 een tussentijds toetsingsadvies uitgebracht (projectnummer 2553). De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij een besluit over de realisatie van het windpark. Wel doet de Commissie een aantal aanbevelingen om informatie toe te voegen. Deze aanbevelingen zijn overgenomen en door de aanvrager vormgegeven in de aanvulling MER van 18 december 2015.

#### *Toetsingsadvies Commissie m.e.r.*

Uit het toetsingsadvies van 9 juni 2016 blijkt dat de Commissie van oordeel is dat het hele traject vanaf de keuze van het veenkoloniale gebied als locatie voor een grootschalig windpark tot de uitwerking en effectbeschrijving van een voorkeursalternatief gestructureerd, helder en volledig is beschreven in het MER. De Commissie concludeert dan ook dat de essentiële informatie aanwezig is om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen.

#### *Conclusie*

Het MER voldoet, mede gelet op hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer, aan de richtlijnen voor het MER. Wij zijn van mening dat in het MER voldoende gegevens aanwezig zijn ten aanzien van de keuze voor het inrichtingsalternatief, de gevolgen voor de omgeving en de gevolgen voor het milieu. Uit het MER en de daarbij behorende onderzoeken blijkt dat (na mitigerende maatregelen) de aangevraagde oprichting en het in werking hebben van de inrichting geen significante negatieve gevolgen heeft op de omgeving en de omgevingsvergunning milieu en bouwen verleend kan worden. Het bevoegd gezag kan instemmen met de inhoud van het MER.



### 3. OVERWEGINGEN MILIEU

#### 3.1. Toetsingskader

##### *Inleiding*

De aanvraag heeft betrekking op het oprichten en het in werking hebben van een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, lid 1 aanhef en onder e, van de Wabo. De Wabo omschrijft in artikel 2.14 het milieuhygiënische toetsingskader van de aanvraag. Een toetsing aan deze aspecten heeft plaatsgevonden.

##### *Toetsing oprichten*

Bij onze beslissing op de aanvraag hebben wij:

- de aspecten genoemd in artikel 2.14, lid 1, onder a, van de Wabo betrokken;
- met de aspecten genoemd in artikel 2.14, lid 1, onder b, van de Wabo rekening gehouden;
- de aspecten genoemd in artikel 2.14, lid 1, onder c, van de Wabo in acht genomen.

In de onderstaande hoofdstukken lichten wij dit nader toe, waarbij wij ons beperken tot die onderdelen van het toetsingskader die ook daadwerkelijk op onze beslissing van invloed (kunnen) zijn.

##### *Best Beschikbare Technieken*

In het belang van het bereiken van een hoog niveau van bescherming van het milieu moeten aan de vergunning voorschriften worden verbonden, die nodig zijn om de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken, te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk – bij voorkeur bij de bron – te beperken en ongedaan te maken. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat in de inrichting tenminste de voor de inrichting in aanmerking komende beste beschikbare technieken (BBT) worden toegepast.

Vanaf januari 2013 moet bij het bepalen van BBT rekening worden gehouden met BBT-conclusies en bij ministeriele regeling aangewezen informatiedocumenten over BBT.

BBT-conclusies is een document met de conclusies over BBT, vastgesteld overeenkomstig artikel 13, vijfde en zevende lid van de Richtlijn industriële emissies (RIE). Het vijfde lid verwijst naar BBT-conclusies vastgesteld na 6 januari 2011 onder het regime van de Rie. Het zevende lid verwijst naar de bestaande BREF's. Het hoofdstuk uit deze BREF's waarin de BBT-maatregelen staan (BAT hoofdstuk), geldt als BBT-conclusies, totdat nieuwe BBT-conclusies zijn vastgesteld.

BBT-conclusies worden door de Europese commissie vastgesteld en bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie (een uitvoeringsbesluit van de Europese commissie dat gericht is tot de lidstaten). Zij worden daarom niet meer apart worden aangewezen in de Regeling omgevingsrecht.

Als op een activiteit of op een type productieproces binnen de inrichting waarvoor een vergunning is aangevraagd, geen BBT-conclusies of informatiedocumenten over BBT van toepassing zijn, of als de van toepassing zijnde BBT conclusies of informatiedocumenten niet alle mogelijke milieueffecten van de activiteit of het proces behandelen moet bevoegd gezag de BBT zelf vast stellen. Hierbij houdt het bevoegd gezag in ieder geval rekening met:

- de toepassing van technieken die weinig afvalstoffen veroorzaken;



- de toepassing van stoffen die minder gevaarlijk zijn dan stoffen of mengsels als omschreven in artikel 3 van de EG-verordening indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels;
- de ontwikkeling, waar mogelijk, van technieken voor de terugwinning en opnieuw gebruiken van de bij de processen in de inrichting uitgestoten en gebruikte stoffen en van afvalstoffen;
- vergelijkbare processen, apparaten of wijzen van bedrijfsvoering die met succes in de praktijk zijn beproefd;
- de vooruitgang van de techniek en de ontwikkeling van de wetenschappelijke kennis;
- de aard, de effecten en de omvang van de betrokken emissies;
- de data waarop de installaties in de inrichting in gebruik zijn of worden genomen;
- de tijd die nodig is om een betere techniek toe te gaan passen;
- het verbruik en de aard van de grondstoffen, met inbegrip van water, en de energie-efficiëntie;
- de noodzaak om het algemene effect van de emissies op en de risico's voor het milieu te voorkomen of tot een minimum te beperken;
- de noodzaak ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor het milieu te beperken.

De op één van deze criteria vastgestelde BBT moet een milieubeschermingsniveau garanderen dat ten minste gelijkwaardig is aan het niveau in de BBT-conclusies.

#### *Concrete bepaling beste beschikbare technieken*

Binnen de inrichting is geen sprake van activiteiten uit bijlage 1 van de Richtlijn Industriële Emissies.

Op grond van bijlage 1 van de Regeling omgevingsrecht moet voor het bepalen van BBT voor de installaties en processen binnen de inrichting aanvullend een toetsing plaatsvinden aan relevante aangewezen informatiedocumenten over BBT. Bij het bepalen van de BBT heeft het bevoegd gezag rekening gehouden met de volgende informatiedocumenten over BBT, zoals aangewezen in bijlage 1 van de Regeling omgevingsrecht (Mor):

- Nederlandse Richtlijn Bodembescherming 2012 (NRB)

Met betrekking tot de bepaling van BBT, zijn tevens de relevante aspecten betrokken als genoemd in artikel 5.4, lid 3, van het Bor.

#### *Conclusie BBT*

De inrichting voldoet - met inachtneming van de aan dit besluit gehechte voorschriften alsmede met inachtneming van de rechtstreeks werkende regelgeving - aan BBT. Voor de overwegingen per milieuthema wordt verwezen naar de desbetreffende paragraaf.

### **3.2. Afvalstoffen**

#### **Afvalpreventie**

Afvalpreventie is een van de hoofddoelstellingen van het afvalstoffenbeleid. Op welke wijze invulling kan worden gegeven aan preventie is beschreven in de handreiking 'Wegen naar preventie bij bedrijven' (Infomil 2005). Uitgangspunt voor alle bedrijven is dat het ontstaan van afval zoveel mogelijk moet worden voorkomen of beperkt.





In de handreiking is aangegeven wanneer afvalpreventie relevant is bij bedrijven. De relevantie wordt uitgedrukt in ondergrenzen. Deze waarden zijn zodanig gekozen dat bij overschrijding in het algemeen wordt verwacht dat preventiemaatregelen een bijdrage leveren aan het beperken van de nadelige gevolgen voor het milieu. Gesteld wordt dat afvalpreventie relevant is wanneer er jaarlijks meer dan 25 ton (niet gevaarlijk) bedrijfsafval en/of meer dan 2,5 ton gevaarlijk afval binnen de inrichting vrijkomt.

In de aanvraag is opgenomen dat enkel sprake is van het ontstaan van (gevaarlijke) afvalstoffen ten tijde van onderhoud en reparatie. De bovengenoemde grenzen worden niet overschreden. Nadere eisen met betrekking tot preventie zijn derhalve niet aan de orde.

### **Afvalscheiding**

In hoofdstuk 14 van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) is het beleid uitgewerkt voor afvalscheiding, waarbij paragraaf 14.4 specifiek ingaat op afvalscheiding door bedrijven. Daarbij is aangegeven dat het voor bedrijfsafval niet goed mogelijk is een limitatieve opsomming te maken van afvalstoffen die door alle bedrijven gescheiden moet worden gehouden. Bedrijven verschillen van aard en omvang veel van elkaar en er bestaat een groot aantal bedrijfsspecifieke afvalstoffen. Uitgangspunt is dat bedrijven verplicht zijn alle afvalstoffen te scheiden, gescheiden te houden en gescheiden af te geven, tenzij dat redelijkerwijs niet van hen kan worden gevergd.

Steeds geldt dat sprake moet zijn van afvalscheiding, tenzij dat “redelijkerwijs niet kan worden gevergd”. Tabel 14.1 van het LAP geeft een indicatie wanneer afvalscheiding redelijk wordt geacht. Afhankelijk van de omstandigheden kan afvalscheiding onder de waarden van tabel 14.1 ook redelijk worden geacht. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als de afvalstroom geconcentreerd vrijkomt en eenvoudig te scheiden en gescheiden af te geven is. Daarnaast kan het ook zo zijn dat het bij hogere dan de in tabel 14.1 genoemde hoeveelheden niet redelijk is om afvalscheiding te verlangen, gezien de onevenredige belasting die dit voor een bedrijfsspecifieke situatie met zich brengt. Het bevoegd gezag kan in de vergunning aangeven welke afvalstoffen die binnen de vergunde inrichting vrijkomen, gescheiden moeten worden gehouden en gescheiden moeten worden afgegeven.

In de aanvraag is opgenomen dat enkel sprake is van vrijkomende afvalstoffen als gevolg van onderhoud en reparatie. Deze zullen direct worden afgevoerd door de dienstdoende monteur. In deze vergunning zijn voorschriften opgenomen voor dit aspect.

### **Afvalwater**

De uitgangspunten voor de bescherming tegen verontreiniging door de lozing van afvalwater zijn vastgelegd in de Waterwet, de Wet milieubeheer, het Activiteitenbesluit en de Instructieregeling lozingsvoorschriften milieubeheer.

De drie belangen die deze wetten en regeling voor afvalwater voorstaan zijn:

- De doelmatige werking van het rioolstelsel en de verwerking van het slib uit dit riool;
- De doelmatige werking van de (externe) afvalwaterzuiveringsinstallatie;
- De bescherming van de kwaliteit van het oppervlaktewaterlichaam.

Binnen de inrichting ontstaan, met uitzondering van schoon hemelwater, geen (bedrijfs)afvalwaterstromen. Schoon hemelwater afkomstig van niet bodembeschermende



voorzieningen wordt afgevoerd naar de bodem en zal hier infiltreren (conform § 3.1.3 Activiteitenbesluit).

Gelet op voorgaande zijn er geen voorschriften opgenomen in deze vergunning betreffende het aspect afvalwater.

### 3.3. Bodem

#### *Kader voor bodembescherming*

Het preventieve bodembeschermingsbeleid is vastgelegd in de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB). Het uitgangspunt van de NRB is dat door een combinatie van voorzieningen en maatregelen (cvm) een verwaarloosbaar bodemrisico wordt gerealiseerd. Op basis van de NRB worden de (voorgenomen) activiteiten beoordeeld en wordt bepaald welke combinatie van maatregelen en voorzieningen noodzakelijk is om tot een verwaarloosbaar bodemrisico te komen. Daarbij richt de NRB zich op de normale bedrijfsvoering en voorzienbare incidenten. Bodembescherming in situaties van calamiteiten wordt in het kader van de NRB niet behandeld. Een eventuele calamiteitenopvang die onlosmakelijk deel uitmaakt van de installatie, bijvoorbeeld in de vorm van een tank of opvangbassin, is wel een activiteit waar de NRB in voorziet.

#### *Bodembedreigende activiteiten*

Binnen de inrichting vindt geen opslag van bodembedreigende stoffen plaats. De installaties in de windmolens bevatten echter wel bodembedreigende (vloeistof)stoffen. Het gaat dan in hoofdzaak om antivries, koelvloeistof, (hydraulische) olie en vet.

Volgens de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB 2012, paragraaf 4.1) is hier sprake van een 'gesloten proces of bewerking'. Het uitgangspunt bij een gesloten proces is dat tijdens de gangbare bedrijfsvoering de stof niet buiten de procesomhulling treedt. In dit geval wordt uitvoering gegeven aan een cmv met aandacht voor pompen en appendages, een onderhoudsprogramma, systeem inspectie en algemene zorg.

De installaties bevinden zich in hoofdzaak in de gondel van de windturbine. In het geval dat een bodembedreigende stof in de gondel onverhoopt vrij mocht komen, wordt deze in de gondel opgevangen. De gondel heeft voldoende capaciteit om de totale hoeveelheid op te vangen. Indien een installatie lekt zal dit onmiddellijk worden gesignaleerd doordat er storingen optreden. De systemen die smeerolie bevatten worden jaarlijks geïnspecteerd en/of vervangen.

De installaties, de opvangvoorziening zijnde de gondel en de betonnen plaat in de torenvoet waar eventueel een transformator op staat zijn oliedicht. Onder deze voorzieningen bevindt zich overigens ook nog een betonnen fundament.

Alleen bij eventuele calamiteiten kunnen bodembedreigende stoffen vrijkomen. Indien dit gebeurt zijn artikel 17.1 en 17.2 van de Wet milieubeheer van toepassing. Dit betekent dat de drijver van de inrichting maatregelen moet treffen om gevolgen te voorkomen c.q. zoveel mogelijk te beperken. Een calamiteit moet worden gemeld bij het bevoegd gezag.

Uit de aanvraag blijkt dat voor de bodembedreigende activiteiten een verwaarloosbaar bodemrisico wordt behaald. Omdat het in werking hebben van een windturbine (paragraaf 3.2.3



Activiteitenbesluit) is opgenomen in hoofdstuk 3 van het Activiteitenbesluit en de werking van de inrichting daarmee betrekking heeft op een activiteit zoals opgenomen in hoofdstuk 3 van het Activiteitenbesluit zijn in deze vergunning geen nadere voorschriften verbonden aan het aspect bodem. De bepalingen van hoofdstuk 2 Activiteitenbesluit hebben een rechtstreekse werking.

#### *Bodemonderzoek*

Het preventieve bodembeschermingsbeleid gaat er van uit dat (zelfs) een verwaarloosbaar bodemrisico nooit volledig uitsluit dat een verontreiniging of aantasting van de bodem optreedt. Om die reden is een nulsituatieonderzoek naar de kwaliteit van de bodem noodzakelijk. Het nulsituatieonderzoek richt zich op de afzonderlijke activiteiten en de daar gebruikte stoffen. Nulsituatieonderzoek bestaat uit het vastleggen van de nulsituatie bodemkwaliteit voorafgaand aan de start van de betreffende activiteit(en) en een vergelijkbaar eindsituatieonderzoek na het beëindigen van de betreffende activiteit.

Het nulsituatieonderzoek moet ten minste duidelijkheid verstrekken over:

- de locatie van bemonsteringspunten rekening houdend met de mobiliteit van de gebruikte stoffen en de lokale grondwaterstroming;
- de wijze waarop de betreffende stoffen moeten worden gedetecteerd, bemonsterd en geanalyseerd;
- de bodemkwaliteit ter plaatse van bemonsteringslocaties.

De in het nulsituatieonderzoek vastgelegde bodemkwaliteit geldt als uitgangspunt bij de beoordeling of ten gevolge van de betreffende activiteiten verontreiniging of aantasting van de bodem heeft plaatsgevonden en of bodemherstel nodig is.

Voor het bodemonderzoek noodzakelijke werkzaamheden als vermeld in de Regeling bodemkwaliteit moeten zijn uitgevoerd door een erkende instantie als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit.

Conform de aanvraag wordt een nulsituatieonderzoek naar de kwaliteit van de bodem later aangeleverd. Het uitvoeren van een nulsituatie onderzoek is niet opgenomen als voorschrift in deze beschikking. Omdat het in werking hebben van een windturbine is opgenomen in hoofdstuk 3 van het Activiteitenbesluit is ook de afdeling 2.4 (Bodem) van het Activiteitenbesluit rechtstreeks van toepassing. In artikel 2.11 van afdeling 2.4 staat zowel een nulsituatieonderzoek als een eindsituatieonderzoek voorgeschreven.

### **3.4. Energie**

Om te beoordelen of het energiegebruik van de inrichting relevant is in het kader van energiebesparing is aansluiting gezocht bij de in de circulaire “energie in de milieuvergunning” gehanteerde ondergrens. Inrichtingen met een jaarlijks energieverbruik kleiner dan 25.000 m<sup>3</sup> aardgas(equivalent) en tegelijk kleiner dan 50.000 kWh elektriciteit worden daarin als niet energierelevant bestempeld.

Binnen de inrichting wordt slechts een kleine hoeveelheid energie gebruikt. Het energieverbruik van de onderdelen van de installatie, zoals pompen, besturingssystemen en dergelijke bedraagt een fractie



van de energie die wordt geproduceerd door de windturbine. Netto vindt geen gebruik van energie plaats. In de vergunning zijn daarom geen voorschriften ter bevordering van het zuinig gebruik van energie opgenomen.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat afdeling 2.6 (Energiebesparing) van het Activiteitenbesluit niet van toepassing is op type C inrichtingen.

### 3.5. Externe Veiligheid

#### *Algemeen*

Het externe veiligheidsbeleid in Nederland is gericht op het verminderen en beheersen van risico's van activiteiten voor de omgeving (mens en milieu). De basis van het huidige risicobeleid is erop gericht dat het gevaar van een activiteit acceptabel is wanneer:

- het plaatsgebonden risico niet hoger is dan is genormeerd;
- de kans op een groot ongeluk met veel slachtoffers kan worden verantwoord (het groepsrisico).

Het plaatsgebonden risico is een maatstaf om te bepalen welke afstand nodig is tussen de risicodragende activiteit en de bebouwde omgeving. Het plaatsgebonden risico is de kans dat zich op een bepaalde plaats over een periode van één jaar een dodelijk ongeval voordoet als direct gevolg van een incident, indien zich op die plaats 24 uur per dag en onbeschermd een persoon zou bevinden. Het groepsrisico voegt daar als maatstaf aan toe de verwachte omvang van een ongeval uitgedrukt in het aantal dodelijke slachtoffers, gegeven de kans op dat ongeval.

#### *Besluit externe veiligheid inrichtingen*

Op 27 oktober 2004 is het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en de bijbehorende regeling in werking getreden. Hierin zijn de risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen vastgelegd. De inrichting valt niet onder de werkingssfeer van het Bevi.

#### *Besluit risico's zware ongevallen 2015*

In het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo 2015) zijn criteria opgenomen om vast te stellen of een bedrijf een Extern Veiligheidsrapport (EV) moet opstellen. Het Brzo is niet van toepassing op de inrichting waarvoor vergunning is gevraagd.

#### *Activiteitenbesluit*

Overeenkomstig artikel 3.15a, lid 1 van het Activiteitenbesluit mag het plaatsgebonden risico voor een buiten de inrichting gelegen kwetsbaar object, veroorzaakt door een windturbine of een combinatie van windturbines, niet hoger zijn dan  $10^{-6}$  per jaar. In artikel 3.15a, lid 2 is bepaald dat het plaatsgebonden risico voor een buiten de inrichting gelegen beperkt kwetsbaar object, veroorzaakt door een windturbine of een combinatie van windturbines, niet hoger mag zijn dan  $10^{-5}$  per jaar. Het plaatsgebonden risico voor een windturbine wordt in de praktijk bepaald aan de hand van de risicomodellering uit het Handboek Risicozonering Windturbines.

Voor wat betreft het groepsrisico zijn in relatie tot windturbines geen toetsingswaarden opgenomen in het Activiteitenbesluit. In de praktijk blijkt overigens dat windturbines zelden of nooit tot een groepsrisico leiden. Dit heeft ermee te maken dat voor veel windturbines geen ongevalsscenario's



denkbaar zijn waarbij 10 of meer personen tegelijkertijd, ten gevolge van een calamiteit met de windturbine, om het leven kunnen komen.

In het kader van de aanvraag is een onderzoek naar het aspect externe veiligheid opgenomen. De resultaten van dit onderzoek zijn opgenomen in het document 'Analyse externe veiligheid Windpark DDM / OM definitief v3' (nr. 709022, d.d. 13-07-2015) en in het document 'Analyse maximale effecten veiligheid Windpark DDM / OM (nr.709022, d.d. 11-08-2015)'.

#### Bebouwing

Er zijn in de worst-case benadering geen kwetsbare objecten van derden en beperkt kwetsbare objecten van derden gelegen binnen de PR  $10^{-6}$  contouren en dus ook niet binnen de kleinere PR  $10^{-5}$  contouren voor beperkt kwetsbare objecten. Dit aspect vormt derhalve geen belemmering voor vergunningverlening.

#### Wegen, waterwegen en spoorwegen

Bij toetsing van het aspect externe veiligheid aan de ligging nabij eigendommen van Rijkswaterstaat wordt voldaan aan de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken (Staatscourant 2 juli 2002, nr. 123). Er is geen sprake van rijks(spoor/water)wegen binnen de identificatieafstand van de windturbine. Voor alle (spoor/water)wegen die niet in eigendom van Rijkswaterstaat zijn gelden geen algemene normen ten aanzien van externe veiligheid. De lokale (spoor/water)wegen die zich binnen het invloedsgebied van de windturbine bevinden zijn wegen met een beperkte gebruiksintensiteit. Hierdoor en door de zeer kleine kans van het falen van een windturbine en/of het optreden van ijsafslag, wordt geconcludeerd dat het risico voor passanten op de betreffende wegen door plaatsing van de windturbine verwaarloosbaar klein is.

#### Risicovolle inrichtingen

In de aanvraag is geen sprake van risicovolle inrichtingen waarvoor een nadere kansberekening moet worden uitgevoerd ter bepaling van het additionele risico van de windturbine.

#### Hoogspanningsnetwerk

De windturbine ligt niet binnen de toetsafstand zoals beschreven in het handboek risicozonering windturbines 2014 (v3.1).

#### Dijklichamen en waterkering

Er zijn geen te beoordelen dijklichamen en/of waterkeringen aanwezig binnen de inrichting of binnen de invloedsfeer van de inrichting.

#### *Conclusie aspecten externe veiligheid*

Op basis van bovenstaande conclusies vormt de realisatie en werking van de windturbine naar ons oordeel geen belemmering met het oog op het aspect externe veiligheid. Omdat voorschriften met betrekking tot externe veiligheid in relatie tot windturbines volgen uit het Activiteitenbesluit zijn in deze beschikking geen (nadere) voorschriften gesteld.



Overeenkomstig de aanvraag zal initiatiefnemer voorafgaand aan de bouw een effectbeoordeling voor het aspect externe veiligheid overleggen aan het bevoegd gezag.

### *Certificering*

Ten behoeve van het voorkomen dan wel zoveel als mogelijk beperken van risico's voor de omgeving en op ongewone voorvallen is in artikel 3.14, lid 5 van het Activiteitenbesluit bepaald dat voldaan moet worden aan artikel 3.14, lid 1 van de Activiteitenregeling. In artikel 3.14, lid 2 van de regeling is bepaald dat hier in ieder geval aan voldaan wordt als voor de windturbine een certificaat is afgegeven door een certificerende instantie waaruit blijkt dat de windturbine voldoet aan deze regels. De certificerende instantie moet geaccrediteerd zijn voor het afgeven van certificaten (overeenkomstig de normen als bedoeld in artikel 3.14 lid 1 van de regeling) bij de Raad voor Accreditatie of bij een accrediterende instantie die erkend is door een andere staat, aangesloten bij de Multilateral Agreement on European Accreditation of Certification.

In de aanvraag is opgenomen dat het certificaat van de op te richten windturbine uiterlijk drie weken voor de start van de bouw aan het bevoegd gezag wordt verstrekt. Hiermee wordt bevestigd dat de turbine is ontworpen voor een levensduur van ten minste 20 jaar. De turbine voldoet aan de eisen die worden gesteld aan de materialen voor wat betreft vermoeiing (zoals metaalmoeheid), vocht inwerking en corrosie om de levensduur te waarborgen. De veiligheidssystemen zijn zodanig ontworpen dat de turbine in alle weersomstandigheden veilig kan functioneren. Ook in geval van storingen aan de turbine zorgen de veiligheidssystemen ervoor dat de turbine stil wordt gezet. Daarnaast kan de turbine op locatie handmatig gestopt worden met de aanwezige start/stop schakelaar en de aanwezige noodstop-schakelaars.

Wij zijn van mening dat deze aanpak afdoende is voor het aantonen van naleving van de veiligheidseisen.

## **3.6. Geluid**

### *Algemeen*

Binnen de inrichting cluster DEE bevindt zich één windturbine.

De inrichting cluster DEE alsmede het gebied rondom de inrichting bevinden zich niet in een aangewezen stiltegebied. In het algemeen is het betreffende gebied aan te merken als een agrarisch gebied.

De windturbine binnen de inrichting produceert geluid als de rotorbladen draaien. Dit geluid is voornamelijk afkomstig van in werking zijnde rotorbladen en is continue van aard. Kortstondige relevante verhogingen van het geluidniveau (piekgeluiden) komen niet voor.

De windturbine binnen de onderhavige inrichting valt onder paragraaf 3.2.3 van het Activiteitenbesluit milieubeheer (Activiteitenbesluit). Deze paragraaf heeft een rechtstreekse werking.

In artikel 3.14a van deze paragraaf zijn geluidnormen opgenomen. Een windturbine of een combinatie van windturbines moet voldoen aan de norm van ten hoogste 47 dB Lden en aan de norm van ten



hoogste 41 dB Lnight. Deze normen gelden op de gevel van gevoelige gebouwen en bij gevoelige terreinen op de grens van het terrein.

### *Beoordeling*

De akoestische gevolgen van het in werking zijn van de windturbine behorende tot de inrichting cluster DEE zijn onderzocht en vastgelegd in het akoestisch rapport 'Onderzoek akoestiek en slagschaduw windpark DDM-OM cluster DEE' met kenmerk 715012, d.d. 5 september 2015 van Pondera Consult, hierna akoestisch rapport. Dit akoestisch rapport is als bijlage 3 bij de aanvraag gevoegd. Tevens wordt in de aanvulling op de aanvraag nog ingegaan op de akoestisch gevolgen mede vanwege de tot de inrichting behorende windturbine.

In het akoestisch rapport bij de aanvraag is vermeld dat het definitieve windturbinetype nog niet bekend is. Derhalve is in het akoestisch rapport voor wat betreft het aspect geluid, in beschouwing nemend de maximale ashoogte en de maximale rotordiameter, uitgegaan van een akoestisch worst-case windturbinetype (Vestas V112-3.0 MW). Hierbij wordt opgemerkt dat er derhalve wel windturbines op de markt zijn die een groter geluideffect op de omgeving tot gevolg zullen hebben. Echter, de aanvrager heeft er voor gekozen dergelijke windturbines niet te realiseren.

In het akoestisch rapport en de aanvulling op de aanvraag is verder vermeld dat de inrichting cluster DEE, na de keuze voor het uiteindelijke definitieve windturbinetype, geen grotere geluidbelasting op de omliggende woningen van derden zal veroorzaken dan in het akoestisch rapport is berekend. Het akoestisch rapport en de aanvulling op de aanvraag maken onderdeel uit van deze vergunning. Op zichzelf is hiermee in voldoende mate geborgd dat de inrichting cluster DEE, na het bekend worden van het definitieve windturbinetype, in ieder geval geen grotere geluidbelasting op omliggende woningen van derden zal veroorzaken dan toegestaan is conform het Activiteitenbesluit.

De inrichting cluster DEE maakt deel uit van het Windpark De Drentse Monden – Oostermoer (Windpark DDM-OM). Dit windpark bestaat uit in totaal vier inrichtingen. In het akoestisch rapport en in de aanvulling op de aanvraag wordt (ook) ingegaan op de gecumuleerde geluidbelasting veroorzaakt door deze vier inrichtingen tezamen.

Windturbines niet behorende tot het Windpark DDM-OM, bevinden zich op relatief grote afstand van de inrichting.

De dichtstbijzijnde windturbine van het windpark N33 dat in ontwikkeling is, zal op circa 4 kilometer afstand komen te liggen van de meest nabijgelegen windturbine behorende tot Windpark DDM-OM. Alle overige reeds aanwezige windturbines liggen op afstanden van meer dan 10 kilometer (bijvoorbeeld Coevorden, Scheemda). Wat betreft eventuele windturbines in Duitsland wordt opgemerkt dat de Duitse grens op een afstand van minimaal 10 kilometer ligt van het Windpark DDM-OM.

Gelet op het voorstaande hoeft derhalve niet te worden gevreesd voor cumulatieve geluideffecten vanwege windturbines niet behorende tot Windpark DDM-OM.

In artikel 3.14a van de Activiteitenregeling zijn de eisen ten aanzien van de aan te leveren gegevens genoemd. Op al deze gegevens wordt in het akoestisch rapport en in de aanvulling op de aanvraag



ingegaan.

Vanwege het groot aantal woningen in het onderzoeksgebied, ruim 8.400, is in het akoestisch onderzoek primair uitgegaan van een relatief beperkt aantal referentietoetspunten (circa 40), die als representatief worden beschouwd voor de overige woningen in het onderzoeksgebied.

Een (referentie)toetspunt is nader modelmatig gedetailleerd als daartoe aanleiding is, bijvoorbeeld bij een geluidniveau dat mogelijk boven  $L_{den} = 47$  dB uitkomt of zich aan weerszijden van de woningen maatgevende windturbines bevinden. Een dergelijke nadere detaillering is verricht voor de woningen aan de Langestraat 2, het Bosje 5 en het Tweede Dwarsdiep 32 en 33.

De berekeningen zijn uitgevoerd conform het Reken- en meetvoorschrift windturbines (bijlage 4 bij de Activiteitenregeling).

#### *Resultaten en maatregelen*

De geluidniveaus  $L_{den}$  en  $L_{night}$  zijn primair bepaald op de referentietoetspunten en opgenomen in bijlage 5 en tabel 2.2 (referentietoetspunten met een geluidbelasting  $L_{night}$  van meer dan 20 dB) van het akoestisch rapport. Tevens is in bijlage 6 en bijlage 7 van het geluidrapport kaartmateriaal opgenomen waarop de  $L_{den}$  47 dB geluidcontour en de  $L_{night}$  41 dB geluidcontour zijn weergegeven. Uit de betreffende bijlagen respectievelijk tabel in combinatie met de relevante informatie zoals opgenomen in de aanvulling op de aanvraag, voldoet de inrichting cluster DEE aan de normen zoals opgenomen in artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit.

Voorts is in het akoestisch rapport en de aanvulling op de aanvraag vermeld dat de geluidbelasting van de vier inrichtingen die tezamen het Windpark DDM-OM vormen, na toepassing van maatregelen binnen de inrichting Oostermoer, op woningen van derden cumulatief voldoet aan de individuele normen (per inrichting) zoals opgenomen in artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit.

Gelet op de hoogte van de cumulatief berekende geluidbelasting is er derhalve geen aanleiding om vanwege cumulatie een maatwerkvoorschrift vast te stellen voor de inrichting.

Gelet op het gebied rondom de inrichting cluster DEE (geen stiltegebied, hoofdzakelijk agrarisch gebied met een hieraan gerelateerd gebruikelijk geluidniveau) en het feit dat in de omgeving van de inrichting geen bijzondere omstandigheden zijn aan te wijzen, is eveneens geen maatwerkvoorschrift in verband met bijzondere lokale omstandigheden opgenomen.

#### *Overige geluidbronnen en verkeersaantrekkende werking*

Naast de windturbine bevinden zich binnen de inrichting geen andere relevante geluidbronnen.

Bij de exploitatie van de inrichting zal de windturbine gemiddeld twee keer per jaar worden bezocht voor controle- en onderhoudswerkzaamheden of geplande reparatieactiviteiten. Deze zullen dan in de dagperiode plaatsvinden.

Verkeersbewegingen vanwege storingen vinden ongepland plaats en kunnen zowel in de dag-, avond- en nachtperiode plaatsvinden.

Alle met voorstaande werkzaamheden verband houdende verkeersbewegingen veroorzaken een verwaarloosbare geluidbelasting op woningen van derden.





### *Conclusie*

Geconcludeerd kan worden dat uit het akoestisch rapport en de aanvulling op de aanvraag blijkt dat de inrichting cluster DEE op woningen van derden voldoet aan de gestelde normen in artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit.

### *Laagfrequent geluid*

Voor laagfrequent geluid zijn geen wettelijke normen gesteld.

Voor wat betreft de beoordeling van laagfrequent geluid kan in deze verder worden verwezen naar de brief van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu (31 maart 2014, kenmerk IENM/BSK-2014/44564). De strekking van de brief is dat de huidige geluidnorm(en) voor windturbines voldoende bescherming bieden, ook voor laagfrequent geluid. De brief baseert zich onder andere op onderzoek van het RIVM.

In haar uitspraak van 6 mei 2015 (zaaknummer 201409222/1/R6) heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat er geen aanknopingspunten zijn voor het oordeel dat het standpunt van de staatssecretaris of het onderzoek van het RIVM op verkeerde uitgangspunten zijn gebaseerd of anderszins onjuist zijn.

Tegen de achtergrond van de brief van de staatssecretaris en het onderzoek van het RIVM ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat men zich niet in redelijkheid op het standpunt kan stellen dat bij een berekende maximale geluidbelasting van 47 dB Lden onaanvaardbare hinder door laagfrequent geluid kan worden voorkomen.

### *Conclusie*

Een voorschrift met betrekking tot laagfrequente geluidniveaus hoeft dan ook niet aan de vergunning te worden verbonden.

Overeenkomstig de aanvraag zal initiatiefnemer voorafgaand aan de bouw een effectbeoordeling voor het aspect geluid overleggen aan het bevoegd gezag.

## **3.7. Trillingen**

Gelet op de afstand van de windturbine tot de dichtstbij gelegen woningen en de demping van trillingen in de bodem hoeft niet te worden gevreesd voor trillinghinder.

## **3.8. Slagschaduw**

### *Algemeen*

De draaiende rotorbladen van de windturbine kunnen een bewegende schaduw op hun omgeving werpen. Deze zogenaemde slagschaduw kan onder bepaalde omstandigheden hinderlijk zijn doordat ze ervaren wordt als flikkering. De mate van hinder wordt onder meer bepaald door de frequentie en de intensiteit van de flikkering en de blootstellingduur. De afstand van de blootgestelde locatie tot de turbine, de stand van de zon en het al dan niet draaien van de turbine zijn daarbij bepalende aspecten.



In artikel 3.14, vierde lid, van het Activiteitenbesluit wordt voor wat betreft het voorkomen of beperken van slagschaduw aangegeven dat de voorgeschreven maatregelen in de Activiteitenregeling worden toegepast. In artikel 3.12, eerste lid van de Activiteitenregeling is aangegeven onder welke omstandigheden een windturbine voorzien moet zijn van een automatische stilstandvoorziening en aan welke eisen de automatische stilstandvoorziening moet voldoen.

#### *Beoordeling*

De schaduweffecten van het in werking zijn van de windturbine binnen de inrichting cluster DEE zijn onderzocht en vastgelegd in het rapport 'Onderzoek akoestiek en slagschaduw windpark DDM-OM deelgebied DEE' met kenmerk 715012, d.d. 5 september 2015 van Pondera Consult. Dit rapport is als bijlage 3 bij de aanvraag gevoegd.

#### *Resultaten en maatregelen*

De jaarlijkse hinderduur is berekend bij een groot aantal woningen in de omgeving van de inrichting cluster DEE. Voor een aantal maatgevende woningen zijn de resultaten van deze berekeningen opgenomen in tabel 3.1 van het rapport. In deze tabel zijn twee maatgevende woningen gepresenteerd waar de hinderduur meer dan 0 uur per jaar is. Bij één van de twee in voornoemde tabel opgenomen woningen treedt jaarlijks meer dan 6 uur slagschaduw hinder op.

In het rapport wordt een voorgestelde norm aangehouden van 6 uur slagschaduw hinder per jaar. Een stilstandvoorziening op een windturbine is niet noodzakelijk als de slagschaduw hinder lager is dan deze 6 uur per jaar.

Dit is een strengere beoordeling dan volgens het Activiteitenbesluit en -regeling. Hierin is opgenomen dat op 17 dagen per jaar de hinderduur van zonsopgang tot zonsondergang meer dan 20 minuten mag bedragen en op alle overige dagen in het jaar de hinderduur door slagschaduw minder dan 20 minuten mag bedragen. Opgeteld kan de norm uit het Activiteitenbesluit derhalve een langere slagschaduwduur opleveren dan 6 uur per jaar.

Om te voldoen aan de wettelijk norm zal de windturbine van het windpark worden uitgerust met een (automatische) stilstandvoorziening. In de turbinebesturing worden hiervoor blokken van dagen en tijden geprogrammeerd waarin de rotor wordt gestopt omdat er dan slagschaduw valt op de woning waar de turbine bijdraagt aan een overschrijding van de norm. Hierbij wordt overigens gebruik gemaakt van een zonnenschijnsensor (onderdeel van het systeem voor de stilstandregeling) waardoor de windturbine binnen de geprogrammeerde tijden alleen stopt indien ook tegelijkertijd de zon schijnt.

Deze maatregel is technisch goed toepasbaar en wordt derhalve door de initiatiefnemers getroffen. Resultaat van de stilstandvoorziening is dat voldaan kan worden aan de voorschriften uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling voor slagschaduw hinder.

#### *Conclusie*

Geconcludeerd kan worden dat uit het rapport blijkt dat, met toepassing van de voorgestelde automatische stilstandvoorziening, de inrichting cluster DEE kan voldoen aan de gestelde eisen in artikel 3.12 van de Activiteitenregeling.



Overeenkomstig de aanvraag zal initiatiefnemer voorafgaand aan de bouw een effectbeoordeling voor het aspect slagschaduw overleggen aan het bevoegd gezag.

### **3.9. Licht(schittering)**

In het Activiteitenbesluit is bepaald dat ten behoeve van het voorkomen of beperken van lichtschittering bij het in werking hebben van een windturbine zoveel mogelijk moet worden voorkomen of worden beperkt door toepassing van niet reflecterende materialen of coatinglagen op de betreffende onderdelen. Het meten van reflectiewaarden vindt plaats overeenkomstig NEN-EN-ISO 2813 of een daaraan ten minste gelijkwaardige meetmethode.

In de aanvraag is opgenomen dat het windturbinetype dat gerealiseerd zal worden in alle gevallen voorzien zal worden van een anti-reflecterende coating. Door uitvoering te geven aan deze maatregelen is het voorkomen van lichtschittering afdoende gewaarborgd. Wij zien dan ook geen aanleiding tot het stellen van maatwerk.

In verband met de luchtvaartveiligheid heeft Nederland zich verbonden aan het Verdrag van Chicago. In ICAO Annex 14 zijn afspraken onder het verdrag gemaakt ten aanzien van de markering van obstakels door middel van obstakelverlichting. De richtlijnen in deze annex vereisen markering van objecten die hoger zijn dan 150 m zoals hier het geval is. Aanbevolen wordt om dit te doen door middel van obstakelverlichting. Deze aanbeveling wordt algemeen in Nederland toegepast. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) controleert of wordt voldaan aan de richtlijnen.

In afstemming met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) en ILT is een verlichtingsplan opgesteld. Dit verlichtingsplan is als bijlage toegevoegd aan het inpassingsplan. Hierin is opgenomen dat de rode nachtverlichting vastbrandend zal zijn in plaats van knipperend en dat bij helder zicht de verlichting gedimd kan worden. De verlichting is slechts als puntbron zichtbaar en leidt niet tot aanlichting van de nachtelijke hemel (skyglow). In overleg met IenM en ILT kan in het geval van bijvoorbeeld nieuwe technieken of minder strenge richtlijnen een nieuw verlichtingsplan worden opgesteld op grond waarvan eventuele zichthinder voor de omgeving nog verder kan worden beperkt.

### **3.10. Geur**

De aanvraag is ingediend voor het oprichten, inwerking hebben en bouwen van een windturbinepark. De inrichting zal op geen enkele wijze zorgen voor enige vorm van geurhinder. In de vergunning zijn daarom geen voorschriften met betrekking tot dit aspect opgenomen.

### **3.11. Lucht**

Het algemene beleid is gericht op het terugdringen van emissies naar de lucht die veroorzaakt worden door vergunningplichtige inrichtingen op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en op het halen van de luchtkwaliteitseisen uit de Wet milieubeheer (Wm). In de bijlage behorende bij het Mor is de Nederlandse emissie Richtlijn (NeR) aangewezen als nationaal BBT-document waaraan getoetst dient te worden.



Vanuit de inrichting vinden geen emissies van stoffen naar de lucht plaats. Toetsing aan de NeR is derhalve niet aan de orde. Gelet op voorgaande zijn geen voorschriften voor het aspect lucht opgenomen in deze vergunning.

### **3.12. Verruimde reikwijdte**

Aspecten ten aanzien van de verruimde reikwijdte van de Wabo, die hiervoor niet zijn behandeld, zoals het waterverbruik en beperking van verkeer en vervoer zijn op de onderhavige inrichting naar ons oordeel niet relevant.

### **3.13. Monitoring**

In het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling is voorgeschreven dat in het kader van de monitoring de jaargemiddelde waarde voor geluid moet worden berekend en beschikbaar moet worden gesteld aan het bevoegd gezag. Het Activiteitenbesluit biedt geen basis voor nadere regeling via een maatwerkvoorschrift. Gelet hierop zijn geen voorschriften voor monitoring van geluid opgenomen in deze vergunning.



#### **4. OVERWEGINGEN BOUWEN**

Zoals aangegeven heeft een selectie van het definitief te plaatsen merk en type windturbine nog niet plaatsgevonden. Er wordt daartoe in de aanvraag een bandbreedte gegeven van de maximale en de minimale turbineafmetingen en de maximale afmetingen van de fundering. De minimale en maximale turbineafmetingen bedragen voor wat betreft de ashoogte respectievelijk 119 meter en 145 meter. De rotordiameter bedraagt respectievelijk 112 meter en 131 meter. De maximale fundatiebreedte bedraagt 26 meter. De aanvraag is beperkt tot de definitieve constructieve hoofdopzet van de windturbine en de fundatie. Door de aanvrager is verzocht om de verder benodigde gegevens voorafgaand aan de bouw te mogen aanleveren. Op dit punt zijn voorschriften aan de vergunning verbonden.

Verder biedt de aanvraag inzicht in de kleur, de maatvoering en de gezichtsbepalende delen van de windturbine. Op deze basis heeft toetsing plaatsgevonden.

##### **4.1. Rijksinpassingsplan De Drentse Monden en Oostermoer**

De aanvraag is overeenkomstig artikel 3.35, lid 7 jo. artikel 3.30, lid 3, van de Wro getoetst aan het rijksinpassingsplan De Drentse Monden en Oostermoer dat gelijktijdig met deze vergunning in voorbereiding is. De aanvraag is hiermee in overeenstemming.

##### **4.2. Welstand**

Wij zijn van oordeel dat het uiterlijk van de windturbine waarop de aanvraag betrekking heeft, zowel op zichzelf beschouwd als in verband met de omgeving of de te verwachten ontwikkeling daarvan, niet in strijd is met redelijke eisen van welstand.

Er is sprake van een vormgeving, materiaalkeuze en kleurstelling welke gangbaar is voor windturbines aangezien deze grotendeels voortvloeien uit de aard van de functie welke deze bouwwerken dienen te vervullen. Mede gelet op de omvang en het aantal te realiseren windturbines behorende bij het gehele windpark zullen deze een structurerend element in het landschap vormen.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat in het kader van het inpassingsplan voor wat betreft de positionering in de omgeving en ten opzichte van omliggende objecten en bestaande landschappelijke structuren advies is uitgebracht door de Rijksadviseur voor het landschap. Daarop is door het voltallige college van Rijksadviseurs een landschappelijke visie opgesteld (kenmerk RBM-20140325, d.d. 25 maart 2014). Geen van de onderzochte opties voldoet volledig aan het advies van het college van Rijksadviseurs, vanwege de ligging van deelgebied Oostermoer. Vanuit het MER en het VKA onderzoek is, na afweging van alle belangen, door de minister van Economische Zaken een inrichtingsprincipe aangegeven. Dit principe is bij brief van op 9 februari 2015 aan alle betrokkenen (gemeenten, provincie en initiatiefnemers) gecommuniceerd. Op basis van deze brief is het inrichtingsprincipe en daarmee voorkeursalternatief 3 als uiteindelijke voorkeursalternatief gekozen. Voor het overige wordt verwezen naar paragraaf 1.8 van deze beschikking.



#### **4.3. Bouwbesluit 2012**

De aanvraag en de daarbij ingediende stukken zijn getoetst aan het Bouwbesluit 2012. Naar ons oordeel is in voldoende mate aannemelijk gemaakt dat het bouwwerk kan worden gerealiseerd conform de van toepassing zijnde voorschriften.

#### **4.4. Brandveiligheid**

In de gondel is een brandblusser met CO<sub>2</sub> aanwezig voor tijdens onderhouds- en reparatiewerkzaamheden, al dan niet meegenomen door het dienstdoende personeel. Ook is onderin de turbinevoet een brandblusser aanwezig. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat er geen sprake is van opslag van brandbare en/of gevaarlijke stoffen.

#### **4.5. Bouwverordening**

De aanvraag en de daarbij ingediende stukken zijn getoetst aan de gemeentelijke bouwverordening. Naar ons oordeel is in voldoende mate aannemelijk gemaakt dat kan worden voldaan aan de van toepassing zijnde voorschriften.



## 5. BESLUIT

Wij besluiten, gelet op de aanvraag en de hierop gebaseerde overwegingen die zijn opgenomen in de considerans bij deze vergunning, de omgevingsvergunning te verlenen voor de volgende activiteiten:

- a. bouwen (artikel 2.1, lid 1, onder a van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht)).
- b. milieu, oprichten en het in werking hebben van een inrichting (artikel 2.1, lid 1, sub e onder 1° en 3° van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht)).

Gelet op het Besluit van 8 juli 2016 tot wijziging en aanvulling van het Besluit uitvoering Crisis- en Herstelwet en gelet op artikel 4.2 van de regels behorende bij het inpassingsplan "De Drentse Monden en Oostermoer" besluiten wij tevens, dat:

- c. de vergunning voor de activiteiten sub a. en b. geldt voor een periode van 30 jaar, gerekend vanaf de datum van inwerkingtreding van dit besluit.
- d. de vergunninghouder binnen 1 jaar na ommekomst van de sub c. genoemde termijn, verplicht is de bovengrondse delen en de fundering tot ten minste 1 meter onder maaiveld te verwijderen.

Aan deze vergunning zijn voorschriften verbonden (bijlage 1). De aanvraag en alle daarbij ingediende stukken maken eveneens onderdeel uit van deze vergunning, tenzij de aan de vergunning verbonden voorschriften en/of gewaarmerkte bescheiden alsmede rechtstreeks geldende regelgeving anders bepalen.

Minister van Economische Zaken

22-09-2016  
H.G.J. Kamp

Minister van Infrastructuur en milieu

22-09-2016  
M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus



### Procedure en samenhangende besluiten

Dit besluit is één van de besluiten die nodig zijn voor Windpark De Drentse Monden - Oostermoer. Daarom is ook op dit besluit de rijkscoördinatie-regeling van toepassing (zie hoofdstuk 1).

De minister van EZ heeft een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten voor Windpark De Drentse Monden - Oostermoer bevorderd. Onderhavig besluit is samen met het inpassingsplan en andere besluiten als volgt voorbereid:

- op 3 maart 2016 en 14 maart 2016 is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerp gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen;
- op 2 maart 2016 is door de Minister van EZ een ontwerp van het besluit gezonden aan de in de verzendlijst opgenomen partijen;
- het ontwerp van het besluit heeft van 4 maart 2016 tot en met 20 april 2016 ter inzage gelegen bij de gemeente Aa en Hunze, Spiekersteeg 1, 9461 BH Gieten, de gemeente Borger-Odoorn, Hoofdstraat 50, 7875 AD Exloo en de gemeente Stadskanaal, Raadhuisplein 1, 9501 SZ Stadskanaal;
- er zijn diverse spreekuren georganiseerd in de regio, op 21, 22, 29 en 30 maart en op 6, 7 en 12 april 2016, waarbij de mogelijkheid werd geboden mondeling zienswijze naar voren te brengen.

Op grond van artikel 3.32 in samenhang met artikel 3.35, vierde lid, van de Wet ruimtelijke ordening worden dit besluit en de andere besluiten gelijktijdig door de minister van EZ bekendgemaakt. Tevens doet de minister van EZ daarvan mededeling in de Staatscourant, enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen en langs elektronische weg. Eerdere insprekers en grondeigenaren en beperkt gerechtigden op die gronden worden persoonlijk geïnformeerd.

### Rechtsmiddelen

Belanghebbenden die een zienswijze naar voren hebben gebracht over het ontwerpbesluit kunnen tegen dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, postbus 20019, 2500 EA, Den Haag. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Een belanghebbende die redelijkerwijs niet kan worden verweten dat hij geen zienswijze naar voren heeft gebracht op het ontwerp van het desbetreffende besluit kan ook beroep instellen.

Op dit besluit is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepschrift moet aangeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Het wordt aanbevolen in het beroepschrift te vermelden dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

### Verzendlijst

Een exemplaar van dit besluit is gezonden aan:

- Duurzame Energieproductie Exloërmond B.V., de heer H.W. ten Have
- Pondera Consult, de heer J.F.W. Rijntalder
- het College van Burgemeester en Wethouders van Borger-Odoorn (digitaal)
- het College van Gedeputeerde Staten van Drenthe (digitaal)
- het Ministerie van Economische Zaken, t.a.v. mevrouw S.N.M. van Dijk (digitaal)





- het Ministerie van Economische Zaken, t.a.v. de heer A.M. Bruin (digitaal, A.M.Bruin@minez.nl)
- het Ministerie van Economische Zaken, t.a.v. mevrouw I.K. Post (digitaal, I.K.Post@minez.nl)
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Bureau Energieprojecten, t.a.v. de heer M.P.J.M. Janssen, Postbus 93144, 2509 AC Den Haag.



## BIJLAGE 1 VOORSCHRIFTEN

### 1. Algemene voorschriften

#### 1.1 Inrichting in werking conform aanvraag

1.1.1 De inrichting mag alleen in werking zijn overeenkomstig de hierna volgende voorschriften alsmede de beschrijving in de vergunningaanvraag (inclusief de aanvullende informatie en bijlagen behorende bij de aanvraag met OLO nummer 1959925). Daar waar de beschrijving in de aanvraag en de voorschriften met elkaar in strijd zijn, zijn de voorschriften bepalend.

#### 1.2 Terrein van de inrichting en toegankelijkheid

1.2.1 Binnen de inrichting moet ter plaatse van de windturbine een overzichtelijke en actuele plattegrond aanwezig zijn waarop de installaties en functies zijn aangegeven.

1.2.2 De inrichting moet schoon worden gehouden en in goede staat van onderhoud verkeren.

1.2.3 De windturbine moet altijd goed bereikbaar zijn voor alle voertuigen die in geval van calamiteiten toegang tot de inrichting/installatie moeten hebben. Binnen de inrichting mogen geen andere goederen of stoffen worden opgeslagen dan die voor het elektriciteitsopwekkingsproces nodig zijn, met uitzondering van brandbestrijdingsmiddelen.

#### 1.3 Instructies

1.3.1 De vergunninghouder moet de binnen de inrichting (tijdelijk) werkzame personen instrueren over de voor hen van toepassing zijnde voorschriften van deze vergunning en de van toepassing zijnde veiligheidsmaatregelen. Er moet steeds voldoende, kundig personeel bereikbaar en beschikbaar zijn om in geval van calamiteiten te kunnen ingrijpen.

1.3.2 De vergunninghouder moet één of meer ter zake kundige personen aan wijzen die in het bijzonder belast zijn met de zorg voor de naleving van de in deze vergunning opgenomen voorschriften.

#### 1.4 Melding contactpersoon en wijziging vergunninghouder

De vergunninghouder moet direct nadat de vergunning in werking is getreden schriftelijk naam en telefoonnummer opgeven aan het bevoegd gezag van degene (en van diens plaatsvervanger) met wie in spoedeisende gevallen, ook buiten normale werktijden, contact kan worden opgenomen. Als deze gegevens wijzigen moet dit vooraf onder vermelding van de wijzigingsdatum schriftelijk worden gemeld aan het bevoegd gezag.

#### 1.5 Bedrijfsbeëindiging

1.5.1 Bij het geheel of gedeeltelijk beëindigen van de activiteiten binnen de inrichting moeten alle aanwezige stoffen en materialen, die uitsluitend aanwezig zijn vanwege de – te beëindigen-



activiteiten, door of namens vergunninghouder op milieuhygiënisch verantwoorde wijze in overleg met het bevoegd gezag worden verwijderd.

- 1.5.2 Van het structureel buiten werking stellen van (delen van) installaties en/of beëindigen van (een van de) activiteiten moet het bevoegd gezag zo spoedig mogelijk op de hoogte worden gesteld. Installaties of delen van installaties die structureel buiten werking zijn gesteld en nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben, moeten in overleg met het bevoegd gezag worden verwijderd tenzij de (delen van de) installaties in een zodanige staat van onderhoud worden gehouden dat de nadelige gevolgen niet kunnen optreden.

## **2. Afvalstoffen**

### **2.1 Algemeen**

- 2.1.1 Binnen de inrichting ontstane gevaarlijke afvalstoffen en andere afvalstoffen moeten naar soort gescheiden worden gehouden en worden afgevoerd naar een daartoe bestemde inrichting. Het afvoeren moet geschieden met inachtneming van de van toepassing zijnde regelgeving en zodanig dat zich geen afval in of buiten de inrichting kan verspreiden.
- 2.1.2 Binnen de inrichting mogen geen gevaarlijke afvalstoffen en andere afvalstoffen worden opgeslagen.
- 2.1.3 De vergunninghouder dient de hoeveelheid (gevaarlijke) afvalstoffen die in de inrichting vrij kunnen komen zo veel mogelijk te beperken.

## **3. Bouwen**

### **3.1 Uitvoering werkzaamheden en realisatie plan**

Het bouwen dient, met inachtneming van de hierbij gegeven voorschriften, te worden uitgevoerd overeenkomstig de stukken die deel uitmaken van deze beschikking.

### **3.2 Schriftelijke kennisgevingen**

Er moet ten minste 2 dagen van tevoren schriftelijk kennis worden gegeven van:

- a) verandering van het adres van degene onder wiens leiding het werk wordt uitgevoerd;
- b) de aanvang van de werkzaamheden, ontgravingswerkzaamheden daaronder begrepen;
- c) de aanvang van het inbrengen van de funderingspalen, het slaan van proefpalen daaronder begrepen;
- d) het gereed zijn voor ingebruikgeving of ingebruikneming van het bouwwerk of een gedeelte daarvan;
- e) in afwijking hiervan: de aanvang van het storten van beton, tenminste een werkdag van tevoren.

De schriftelijke kennisgevingen dienen gericht te worden aan de minister van Economische Zaken en dienen tevens te worden ingediend via het Omgevingsloket.

### **3.3 Aanvullende gegevens**

#### *3.3.1 Aanlevering*



De onderstaand opgesomde gegevens dienen, op grond van artikel 2.7 van de Mor, uiterlijk binnen een termijn van 3 weken voor de start van de uitvoering ter goedkeuring aan de minister van Economische Zaken te worden overlegd.

#### Constructiegegevens

Gegevens ten aanzien van:

- a) de definitieve turbinekeuze (typenummer);
- b) belastingen en belastingcombinaties (gewichtsberekening, sterkte en stabiliteit) van constructieve delen en alsmede het gehele bouwwerk;
- c) uiterste grenstoestand en onderdelen van de bouwconstructie;
- d) funderingsadvies en sonderingen;
- e) palenplan;
- f) wapeningstekeningen en berekeningen funderingsconstructie;
- g) wapeningstekeningen en berekeningen van de betonnen onderdelen van de mast (indien van toepassing);
- h) tekeningen en berekeningen van stalen constructieonderdelen;
- i) tekeningen en berekeningen van de verankeringen.

#### Brandveiligheid en installaties

Gegevens ten aanzien van:

- a) weerstand tegen bezwijken bij brand;
- b) gegevens en bescheiden met betrekking tot de details van de in of ten behoeve van het bouwwerk toegepaste installaties, met name de wijze van verwarming, koeling en luchtbehandeling, de plaats en wijze van verticaal transport en de locatie en het type brandveiligheidsinstallatie;
- c) gegevens en bescheiden over de eventuele noodstroomvoorziening en -verlichting.

#### Gebruik

Gegevens ten aanzien van:

- a) de detaillering van trappen, hellingbanen en vloerafscheidingen (inclusief hekwerken);
- b) draairichting beweegbare constructieonderdelen;
- c) de brandveiligheid en rookproductie van toegepaste materialen;
- d) de brandcompartimentering en vluchtrouteaanduiding;
- e) de inbraakwerendheid van bereikbare gevelelementen;
- f) de aanduiding van de gebruiksfunctie, verblijfsgebieden, verblijfsruimten en de afmetingen en de bezetting van alle ruimten inclusief totaaloppervlakten per gebruiksfunctie;
- g) een tekening van de inrichting van het bij het bouwwerk behorende terrein met daarop aangegeven de voorzieningen voor de bereikbaarheid en de plaats van bluswatervoorzieningen en opstelplaatsen van brandweervoertuigen;
- h) gegevens en bescheiden over gebouwgebonden veiligheidsvoorzieningen ten behoeve van veilig onderhoud middels de Checklist Veilig onderhoud op en aan gebouwen 2012.

#### Bodem

Verkennend bodemonderzoek conform NEN 5740 ter bepaling van de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond binnen de inrichting.



#### Geluid, slagschaduw en externe veiligheid

Een totaalrapportage dan wel één of meer separate rapportages met de resultaten van het uitgevoerde onderzoek naar de effecten vanwege het definitieve windturbinetype op de omgeving voor de aspecten geluid, slagschaduw en externe veiligheid.

#### **3.4 Wijze van indienen**

De in voorschrift 3.3 genoemde stukken en gegevens dienen tevens (digitaal) via het Omgevingsloket Online te worden ingediend. De start van de uitvoering van de betreffende bouwactiviteit (of gedeelte daarvan) mag niet eerder plaatsvinden dan nadat door de minister van Economische Zaken schriftelijk goedkeuring is verleend.

#### **3.5 Lijnopstelling**

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 4.2.1 onder d van inpassingsplan Windpark de Drentse Monden - Oostermoer dient per lijnopstelling de rotordiameter, bouwhoogte en uiterlijke verschijningsvorm van de gondels hetzelfde te zijn.



## **BIJLAGE 2      BEGRIPSBEPALINGEN**

In onderstaande opsomming zijn enkel definities opgenomen welke aan bod komen in de voorschriften en zekerheidshalve een nadere toelichting verdienen. Opgemerkt wordt dat de overige relevante definities aansluiten bij het geldende wettelijke kader.

### *Afvalpreventie*

Maatregelen die worden genomen voordat een stof, materiaal of product afvalstof is geworden, ter vermindering van de hoeveelheden afvalstoffen (al dan niet via het hergebruik van producten of de verlenging van de levensduur van producten), de negatieve gevolgen van de geproduceerde afvalstoffen voor het milieu en de menselijke gezondheid of het gehalte aan schadelijke stoffen in materialen en producten.

### *Afvalstoffen*

Alle stoffen, preparaten of voorwerpen, waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen.

### *Gevaarlijke afvalstoffen*

Afvalstof die een of meer van de in bijlage III bij de kaderrichtlijn afvalstoffen genoemde gevaarlijke eigenschappen bezit.

### *NEN-norm*

Door de Stichting Nederlands Normalisatie-instituut uitgegeven norm.

### *Windturbine*

Een installatie voor het opwekken van elektrisch of thermisch vermogen uit wind.



**BIJLAGE 3    ADVIES**





Ministerie van Economische Zaken  
t.a.v. directie Energie en omgeving  
Postbus 20401  
2500 EK DEN HAAG

hoge der a 5  
9712 ac groningen  
telefoon (050) 312 65 45  
email: infodrenthe@libau.nl

Groningen, 6 juli 2016

Betreft: Welstand advies Windpark Drentse Monden  
Uw kenmerk: DGETM-EO/160079912

Geachte drs. J.M.C. Smallenbroek,

Bovengenoemde aanvraag voor het realiseren van Windpark Drentse Monden is in de Commissie ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie van de gemeente Borger-Odoorn op 28 juni 2016 in het gemeentehuis te Exloo behandeld.

Het welstandsadvies heeft betrekking op de 3 deel projecten zoals die in de Omgevingsvergunning onder de nummers: 1959925-1957363-1961651 zijn ingediend.

Aan deze indieningen ligt het Rijksinpassingsplan ten grondslag met daarover het Ministerie van Economische Zaken als bevoegd gezag.

De welstandscommissie is als volgt samengesteld:

Mevrouw A. de Groot  
De heer A. Garrelts  
De heer K. de Haan  
De heer T. Zondag  
De heer F. Pentenga  
De heer M. Visser (voorzitter)

#### Beschrijving van het project

Het project Windpark Drentse Monden behelst het oprichten van 34 windmolens in het gebied van de Noorderdwarsplaatsen en de Zuiderboerplaatsen. Het gebied kent de volgende begrenzingen; aan de noordzijde door de bebouwing van Gasseltenijveenschemond, aan de oostzijde door de bebouwing van Stadskanaal, aan de zuidzijde door de bebouwing van Valthermond en aan de westzijde door de flanken van de Hondsrug. In het gebied ligt van noord naar zuid als een ruggengraat de Drentse Mondenweg met daar dwars op de N374 die wordt gezien als een belangrijke infrastructurele voorziening. Tevens dwars op de Drentse Mondenweg, en parallel aan de N374, liggen de dorpen Nieuw-Buinen, Eerste Exloërmond en Tweede Exloërmond.

Het Rijksinrichtingsplan voorziet in het plaatsen van windturbines met een ashoogte van 119m-145m en rotor diameters van 112m-131m. Deze windturbines staan van noord naar zuid gezien in 5 rijen opgesteld. De positionering is (indicatief) op de kaart van Pondera aangegeven. Voor de windturbines is een bandbreedte aangegeven in bovenstaande maat varianten. In de landschapsvisie wordt het gebied gekarakteriseerd als een gebied met verscheidene ruimtelijke kamers waarin de 5 rijen met windturbines worden geplaatst.

De windturbines DEE1.1 t/m 1.3, DEE2.1, RH1.1 en DEE/RH3.1 (van zuid naar noord gezien) worden aan de westzijde van de Drentse Mondenweg geplaatst.

#### Behandeling

De voorzitter opent de vergadering en stelt de commissieleden voor. Wethouder F. Buytelaar en de heer H. Brink zijn beiden namens de gemeente Borger-Odoorn aanwezig en geven een introductie op het voorliggende plan. Verder zijn aanwezig: medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken mevrouw J. Flots, de heer A. Bruin, van Pondera Consult B.V. de heer E. Arends en de heren H. ten Have en A. Vermeulen als initiatiefnemers.

Er wordt een toelichting geven aan de hand van een presentatie rondom het proces van de Drentse Monden. De onderwerpen behelzen het plangebied, de MER procedure, de cultuurhistorie en het landschap, de lijnopstelling van de diverse varianten, de alternatieve opstellingen, de voorkeursalternatieven en de keuze voor variant 3.







Naar aanleiding van de toelichting komen de commissieleden met de volgende vragen:

Is er een fysieke maquette gemaakt?	Nee, wel is er een foto presentatie beschikbaar met standpunt overzicht.
Is er sprake van randpark verlichting?	Ja, alle turbines worden verlicht.
Wanneer houdt de regie van het Rijk op?	De stuurgroep van initiatiefnemers werkt het plan verder uit binnen de gegeven bandbreedtes.
Is er sprake van voorzieningen, gebouwen en hekwerken?	Ja, per rij komen er de zogenaamde inkoopstations. Dit zijn kleine bouwwerken.
Wat kunt u zeggen over de interferenties?	Het is een open gebied dus de lijn ervaring interferentie is groot. De draairichting en draaisnelheid verschillen niet.
Wat kunt u zeggen van mastomvang en hoogte?	Het betreffen hoge masten en betonnen funderingen. Eén en ander binnen de aangegeven bandbreedte.
Bandbreedte?	Er zijn meerdere type windmolens mogelijk maar de keuze ligt bij de initiatiefnemers. De aanbesteding moet e.e.a. uitwijzen.
Het idee is een park uitwerking, hoe ziet de regie van EZ daar op toe?	Het Rijksinpassingsplan is in regie met de ruimtelijke kamers in het gebied die de linten volgen.

Het Mondengebied is kleinschalig!	Elk gebied heeft voor- en nadelen. In IPO verband heeft de besluitvorming plaats gevonden over deze locatie.
Is er ook een zichtbaarheidkaart?	Een windpark heeft een regionale context waarin voor de Drentse Monden de interferenties beperkt negatief worden beoordeeld.
Wel of geen woningen binnen de hindercontour?	1 of 2 windturbines zo mogelijk afregelen in de nacht voor enkele woningen en eventueel stil zetten vanwege geluidoverlast.
Wat zijn de ruimtelijk gedefinieerde kamers?	Landschapsarchitecten Veenbos & Bos hebben hierover advies uitgebracht. De kamers worden ervaren langs de Mondenweg. De veenkoloniale structuur is hierin afleesbaar.
Hoe ziet de regie van het Rijk er uit?	Het Rijk bepaalt de bandbreedte, zodat de initiatiefnemers flexibel de realisatie ter hand kunnen nemen.
Er wordt bijv. een vergunning gevraagd voor een rij met 7 windmolens. Kunnen dat ook 6 worden?	Ja, dat kan omdat het windpark idee uit gaat van een substantiële energie opbrengst.

### Beoordeling

Het welstandsadvies voor het Windpark Drentse Monden zal plaatsvinden op basis van de mogelijkheden van het Rijksinpassingsplan en de algemene welstandscriteria uit de welstandsnota van gemeente Borger-Odoorn. Deze welstandscriteria gaan in op de aard en omvang van het bouwwerk, geen gebouw zijnde (passend in de uitwerking van het inpassingsplan) en het bouwwerk geen gebouw zijnde in relatie tot zijn omgeving en of de te verwachten ontwikkeling.

### Ontvankelijkheid

De omgevingsvergunningaanvraag is niet voldoende concreet in de positie van de windturbines, de type turbines, de hoogte van de turbines, de verschillen in de rij opstelling. Daarbij wordt er in de drie aanvragen geen informatie verstrekt over bijbehorende bouwwerken. Tevens wordt in de aanvragen niet ingegaan op de conclusie uit de MER: hogere opbrengst = minder turbines. De aanvragen zijn wat die aspecten betreft niet ontvankelijk echter de commissie gaat toch over tot behandeling.

### Algemene samenhangende indruk

De commissie is van mening dat het bandbreedte model niet wenselijk is omdat dat het binnen het windpark kan leiden tot verschillen in de opstelling. Ook de landschapsvisie van ruimtelijke kamers wordt door de commissie niet gedeeld. Zij is van mening dat het Monden gebied ruimtelijk te definiëren is als een groot, open verveningsgebied met daarin de Mondenweg als infrastructurele ruggengraat. In de gekozen opstelling dwars op de Mondenweg is er veel visuele hinder in de voor- en achtertuin belevingen van de bewoners in het gebied (de lijnopstelling evenwijdig aan de Mondenweg (zie plaatsingsstrategieën Pondera Consult B.V. document) behoudt veel meer het bestaande open visuele karakter).



Opstelling langs infrastructurele werken is Rijksbeleid. De uitwerking van het windpark wordt door de commissie ervaren als een te grafisch werkstuk. De commissie mist dan ook een 3D visualisatie gebaseerd op werkelijke maten van de gekozen windturbines. Het hele gebied kan worden ingevlogen met een video drone waarna de rijopstellingen met de windturbines digitaal kunnen worden ingewerkt. Met een dergelijke visualisatie kunnen de consequenties voor bewoners en gebiedspassanten doeltreffend in beeld worden gebracht. De video beelden die tijdens de behandeling worden getoond laten een open landschap zien, zij het dat vanwege de beperkte tijd de windturbines er niet konden worden ingezet. De commissie betreurt het dat de gemeente niet meer in beeld is zowel bij de uitwerking als bij de realisering van het windpark Drentse Monden. Zij spreekt de wens uit dat er in het vervolgtraject meer gewerkt wordt aan de samenhang tussen de onderdelen in het windpark.

Voor de beoordeling van de diverse onderdelen (deelprojecten) wordt verwezen naar de afzonderlijke welstandsadviezen (zie bijlagen).

De voorzitter sluit de vergadering nadat bedankt wordt voor de gastvrijheid van de gemeente Borger-Odoorn, de toelichtingen van EZ, Pondera Consult B.V., de vertegenwoordiger van de initiatiefnemers, de aanwezige bewoners uit het gebied en de vertegenwoordigers van de gemeenteraad van Borger Odoorn.

Namens de commissie,

M. Visser





**ADVIES COMMISSIE RUIMTELIJKE KWALITEIT EN CULTUURHISTORIE**

Nummer gemeente Borger-Odoorn : 1376-2015  
 Verzenddatum gemeente : 24-06-2016  
 Bij eerdere advisering dossier nr. Libau : -  
 OLO nr : 1961651

**ADVIES**

**WELSTAND DEFINITIEVE INDIENING**

**GEGEVENS**

Bouwplaats/locatie : Windpark Drentse Monden  
 Opdrachtgever : Duurzame Energieproductie Exloërmond B.V.  
 Ontwerper : -  
 Betreft : Oprichten van 16 windturbines, zuidelijk deel  
 Behandelend ambtenaar : W. Schipper

**MATERIALEN EN KLEUREN**

: zie aanvraag

Bouwkosten : € 40.800.000,-  
 Advieskosten : € 6.013,-  
 Nadere gegevens :

**Welstandsgebied: 4, Rijksinpassingsplan, algemene welstand criteria**

Welstandcriteria	Beoordeling	Opmerking
<b>Rijksinpassingsplan</b>	voldoet	
<b>Algemene criteria, bouwwerk in relatie tot de omgeving, te verwachten ontwikkeling</b>	voldoet	
<b>Noordelijk deel DEE2.1 t/m 2.7</b>	Voldoet met opmerking	De plaatsinglijn met windturbines DEE 2.1 t/m 2.7 heeft een samenhangende visuele relatie met de zuidelijke Raeth plaatsinglijn windturbines RH1.1 t/m 1.7. Er dient één type windturbine voor beide rijen te worden toegepast. De positie van windturbine DEE 2.1 ten westen van de Drentse Mondenweg wordt niet als bezwaarlijk gezien.
<b>Zuidelijk deel DEE1.1 t/m 1.9</b>		De verdraaiing van de zuidelijke lijn en de positionering van de 3 windturbines aan de westzijde van de Mondenweg wordt aanvaardbaar geacht, evenzo de plaatsing van de windturbines DEE1.1 t/m 1.3 ten westen van de Drentse Mondenweg.
<b>Algemene criteria, bouwwerk geen gebouw zijnde in relatie tot de functionele verschijningsvorm</b>	voldoet	

**ADVIES: voldoet met opmerking**

Namens de commissie:





**ADVIES COMMISSIE RUIMTELIJKE KWALITEIT EN CULTUURHISTORIE**



Nummer gemeente Borger-Odoorn : 1376-2015  
 Verzenddatum gemeente : 24-06-2016  
 Bij eerdere advisering dossier nr. Libau : -  
 OLO nr : 1957363

**ADVIES**

**WELSTAND DEFINITIEVE INDIENING**

**GEGEVENS**

Bouwplaats/locatie : Windpark Drentse Monden  
 Opdrachtgever : Raedthuys Windenergie bv  
 Ontwerper : -  
 Betreft : Oprichten van 17 turbines, midden deel RH 1.1 t/m 2.5  
 Behandelend ambtenaar : W. Schipper  
**MATERIALEN EN KLEUREN** : zie aanvraag

Bouwkosten : € 43.350.000,-  
 Advieskosten : € 6.331,-  
 Nadere gegevens :

**Welstandsgebied: 4, Rijksinpassingsplan, algemene welstand criteria**

Welstandcriteria	Beoordeling	Opmerking
<b>Rijksinpassingsplan</b>	Voldoet	
<b>Algemene criteria, bouwwerk in relatie tot de omgeving, te verwachten ontwikkeling</b>	Voldoet met opmerking	De commissie is van mening dat het noordelijk deel te dicht op de N374 wordt geplaatst en dat in die situering de funderingvoet onder het maaiveld dient te liggen en wordt gekozen voor een slanke mast.
<b>Noordelijk deel RH 2.1 t/m 2.5</b>		
<b>Zuidelijk deel RH 1.1 t/m 1.7</b>	Voldoet met opmerking	De plaatsinglijn met windturbines RH 1.1 t/m 1.7 heeft een samenhangende visuele relatie met de noordelijke DEE plaatsinglijn, de windturbines DEE 2.1 t/m 2.7. Er dient één type windturbine voor beide rijen te worden toegepast. De positie van windturbine RH 1.1 ten westen van de Drentse Mondenweg wordt niet als bezwaarlijk gezien.
<b>Algemene criteria, bouwwerk geen gebouw zijnde in relatie tot de functionele verschijningsvorm</b>	Voldoet	

**ADVIES: voldoet met opmerking**

Namens de commissie: